

Háttérben a szociális szempontok Töprengés lebegő állapotban

Hogyan tovább, a hat szak-
szervezeti szövetség megál-
lodása után, a jelenlegi gazda-
sági, szociális környezetben?
Ezt a kérdéskört próbáltuk vé-
gigigondolni Sándor László köz-
reműködésével azon a konzul-
táción, amelyet a Szakszerve-
zeti Lapok Szakosztályának
tagjaiként, a Magyar Újságírók
Országos Szövetségének szék-
házában folytattunk.

Tisztes közteherviselést

A magyar gazdaság veszé-
lyesen romló helyzetben van —
állapította meg az MSZOSZ al-
elnöke. Az átpolitizált gazdaság
rossz pályán mozog. Tagadha-
tlan, a sikerpropaganda ké-
pes eredményeket is felmutat-
ni, ám ezekért súlyos árat kell
fizetnünk. A kitűzött jó célokat
a kormány képtelen program-
má tenni és megvalósítani.
Ehelyett szinte kaotikus visz-
onyokat teremt a gazdaságban,
és háttérbe szorítja a szociális
szempontokat.

Nem változott az a kormány-
zati szándék, hogy a gazdasági

átalakulással együtt járó terhe-
ket egyoldalúan a munkavállaló-
kra hárítsa. Csaknem megál-
líthatatlanul nő a munkanélküli-
ség, elértéktelenednek a jöve-
delmek, tovább zsugorodnak a
szociális ellátások. Ezzel szem-
ben nem látszanak azok az in-
tézkedések, amelyek révén re-
mény lenne a feszültségek eny-
hítésére.

A foglalkoztatási problémák
már nemcsak a legsúlyosabb
társadalmi, szociális válságot
jelentik, de megoldatlanságuk
felborítja a költségvetés, a tár-
sadalombiztosítás egyensúlyát,
tovább csökkenti a munkajöve-
delmek arányát, veszélyezteti a
gazdaságpolitikai célok teljesí-
tését.

Törvényszerű-e ekkora mun-
kanélküliség? Szükségszerű-e,
hogy elvesztettünk piacokat?
Miért nincs védővámrendszer,
ipar- és mezőgazdaság-véde-
lem? Miért e nagyüzem-ellen-
esség, amelynek negatív kö-
vetkezményeit mi fizetjük meg?
Miért e munkavállaló-ellenes
politika, miközben egy réteg
gyorsan és látványosan gazda-
godik? Meddig lehet növelni a
társadalmi feszültségeket? —
kérdte Sándor László.

És válaszolt is rá. Ezek a kur-
zus politikájából fakadnak. Mi
sohasem mondtuk, hogy az át-
alakulást meg lehet úszni a
munkanélküliség elkerülésével,
az életszínvonal átmeneti csök-
kenése nélkül. De hogy a ter-
hek ekkorák legyenek? Soha-
sem hangoztattuk, hogy nem
kell bezárni veszteséges, élet-
képtelen üzemeket. De azt
mondtuk és most is állítjuk,
hogy a jelenlegi problémahal-
maz nemcsak a múltból hozott
örökség. Joggal kifogásoljuk,
hogy a kormány sorozatosan fi-
gyelmen kívül hagyja a szak-
szervezetek javaslatait.

Az MSZOSZ olyan, jövő évi
gazdaságpolitikát tud(na) tá-
mogatni — hangsúlyozta az
előadó —, amely foglalkozta-
tásbarát, képes együttes hang-
súllyal kezelni a gazdasági raci-
onalitás és a szociális védelem
követelményeit, és a valóság-
ban is tisztességes közteherviselést
valósít meg.

Taktikai harc

A realitás az, hogy az alap-
problémákra nincs megfelelő
válasz. Az előjelek nem túl bi-
zatok. Minden optimista előre-
jelzés szerint komor közeljövő
elé nézünk. S a figyelem eltere-
lésére itt van a Csurka-dolgo-
zat, a médiaügy és a szakszer-
vezetek problémái. Ez utóbbi jó
űrügy ahhoz, hogy a vagyon-
megosztással és a legitimációs
vitával lekössék a szakszerve-
tek erejét, s eltávolítsák az em-
berek a mozgalmától. Ez ed-
dig meglehetősen eredményes
manipulációnak bizonyult.

A fenti tényezők játszottak
közre abban, hogy a hat nagy
országos konföderáció a vég-
veszélyben megegyezésre jus-
son. A kormány ugyanakkor el-
fekteti a szakszervezeti válasz-
tásokról és a vagyonról szóló,

az Országgyűlés elé terjesztett
törvénytervezetet. Tovább le-
begteti a szakszervezeteket.

A kormány taktikája világos:
a látszat szerint rábizza a dön-
tést a VIKSZ nyolc tagjára,
mondván, egyezzenek meg
egymás között. Erre az egyez-
sége viszont a Szolidaritás mi-
att aligha van remény. Mivel a
kormány húzza, halasztja a hat
szakszervezeti szövetség meg-
állapodására adandó érdemi
választ, elmarad a hatpárti-hat-
szakszervezeti találkozó is.

Ilyen módon elnyúl a lebe-
gő állapot is. A kabinet azon-
ban veszélyes vizeken evez,
mert miközben a szakszerveze-
tek gyengítésére, ellehetetlení-
tésére törekszik, aközben nem
veszi észre, hogy súlyos követ-
kezményekkel járó politikai ak-
ciók elindítója lehet. Elszakad-
hat a türelem és a megértés fo-
nala, ha a szociális feszültsé-
gekkel eredő tömeges elége-
detlenség találkozik a taszító
szakszervezet-ellenességgel.

Mit tegyünk?

Milyen legyen a legcélsze-
rűbb szakszervezeti magatartás
ilyen szituációban? Ennek meg-
válaszolása volt a közös telepő-
dés legizgalmasabb pontja. Va-
lamit tenni kell — ezt mindenki
érzi. De mit? Mi legyen a követ-
kező lépés? A nyomásgyakorlás
melyik formája és eszköze lát-
szik reálisnak és eredményes-
nek?

Van-e megfelelő erő mindeh-
hez? Hajlandók-e az emberek a
meghatározó erejű fellépésre?
Vagy várjunk és bízzuk a dolgo-
kat a közhangulat alakulására,
és csak akkor lépünk, ha már
csordultig telt a pohár, és foko-
zódik az alulról érkező nyomás?

Ezek napjaink dilemmái, mi-
közben végezzük az érdekvéde-
lem soros teendőit.

— ti-dor —

118 éve alakult meg Bernben az Egyetemes Postaegyesület (UPU — Union Postale Universelle). Egyfajta „határnélkülisé-
get” hozván létre, annak érdekében, hogy a nemzetközi szer-
vezetkez csatlakozó országok postái működőbbé tehessék a
szolgáltatásaikat: ezen keresztül teljesebbé a világ postaháló-
zatát.

A mindmáig Bernben székelő UPU-nak jelenleg 176 tagor-
szága van; ez a szám azonban állandóan változik. Így nem le-
hetetlen, hogy e sorok megjelenéséig újabb tagországokkal
bővül az egyesület.

Magyarország alapítóként írta alá az UPU létrejöttét ki-
mondó és tanúsító okiratot. Ami pedig a tagság jelentőségét
illeti: az aláíróktól nemzetközi összehasonlításban is jó postai
szolgáltatást várnak. Azt, hogy a posta érzékenyen reagáljon
a piac változásaira, rugalmas termék- és árpolitikát kövessen,
hatékonyan és nyereséggel gazdálkodjon.

Hazánk ma a tagországok első harmincas mezőnyében
helyezkedik el, ami természetesen nem azt jelenti, hogy elé-
gedettek lehetünk. Nyugat-Európa országai — Olaszországot
kivéve — megelőznek bennünket. E sorrendben csakis szol-
galtatásaink folyamatos jobbításával változtathatunk.

Már csak másfél évet kell
aludnunk? Ezt a játékos hangu-
latú címet adták a Csakazértis
című lap által szervezett szo-
ciáldemokrata vitaest legutóbbi
összejövetelének. A vitavezető
a következő három kérdést tet-
te fel a jelenlévőknek: *Hogyan
készülnek 1994-re? Milyennek
ítélik a jelenlegi helyzetet? Ho-
gyan képzelik el az együttmű-
ködést a baloldalon?*

Akik válaszoltak: ifj. Borbély
Endre, az MSZDP elnöke, Sze-
keres Imre, az MSZP ügyvezető
alelnöke, Szőke Károly, a nem-
régiben alakult Szociáldemokra-
ta Néppárt ügyvivője, Sándor
László, az MSZOSZ alelnöke és
Kiss Péter, a Baloldali Ifjúsági
Társulás (BIT) elnöke.

Most az következne, hogy
mondjam el, mit válaszoltak a
meghívott előadók és a hallga-
tóság soraiból felszólalók. Ehe-
lyett azonban arra kérem a
Kedves Olvasót — ha érdekli a
baloldali helyzete —, gondolja
végig, mit válaszolt volna ő
maga, ha jelen lett volna az —
egyébként érdekes, izgalmas
— eszmecsere.

*

Milyen okok játszottak közre
abban, hogy a hat országos
szakszervezeti konföderáció a
huszonnegyedik órában meg-
egyezett egymással? Mi veze-
tett el végül is a példaeértékű

Október végi noteszlapok

kompromisszumos megállapo-
dásig? Én eddig a következő
kényszerítő tényezőkről hallot-
tam:

Ha a parlament a jelenlegi
törvénytervezetet fogadná el,
akkor az 1998-ig háromszor is-
métlődő választás teljesen fe-
lemésztené a szakszervezetek
vagyonát, és az lehetetlenné
tenné az érdekvédelmet, meg-
adná a kegyelemdőfést a mo-
zagalomnak. Tehát a közös vég-
veszély érzete. Ezenkívül, s ez
kel együtt még kényszerítő erő-
ként hatott a kormány szakszer-
vezet-ellenes politikája, a jobb-
oldali előretörés veszélye, a
szociális feszültségek fokozó-
dása, az egyes régiók és ágaza-
tok válsághelyzete. Továbbá: az
MSZOSZ engedett korábbi áll-
áspontjából, és nem utolsósor-
ban az a körülmény, hogy a Li-
gának és a Munkástanácsok-
nak (valószínűleg) elfogyott a
pénzü. Tevékenységükkel nem
sikerült olyan áttörést elérniük,
mint amilyet reméltek.

E sorok írójához ilyen infor-
mációk jutottak el. Érdekes le-
ne megtudni, mi erről a véle-
ményük és sorok olvasóinak,
akik tetszés szerint szűkíthetik,
bővíthetik, módosíthatják a
megállapodás létrejöttében
szerepet játszó okokat.

Hangulatképek az idők vi-
lágnapján rendezett nyugdíjas-
nagygyűlésről. Erős morgás tá-
madt az összejövetelen, amikor
az elnök bejelentette, hogy az
illusztris vendégek közül senki
sem jött el a rendezvényre, pe-
dig meghívták a köztársasági
elnököt, a miniszterelnököt,
több minisztert és a parlamenti
pártok frakcióvezetőit is. Akkor
pedig felhőrdült a terem, ami-
kor a MEDOSZ képviselője kijel-
entette: a mezőgazdasági si-
kerágazatból válságárgazat lett.
Húst kell vásárolni abban az or-
szágban, ahol korábban a hús-
termelés egyharmadát expor-
táltuk.

Egyetértő taps kísérte vi-
szont ezeket a mondatokat,
megállapításokat: Mi nem a
pártokra, hanem az ígéreteikre
szavaztunk. Most számoljanak
el!... Rómában nemcsak aláír-
ni kell a Szociális Chartát, ha-
nem azt Budapestre be is kell
tartani... Milliárdok költenek
szoboröltöztetésre és -lebon-
tásra, milliárdokat terveznek a
szakszervezeti választásokra, a
2,7 millió nyugdíjas 90 százalé-
ka pedig a létminimum körül
él...

Egy rezignált mondat: Idén
már a jó szavak is ritkábbak,

úgy látszik, be kell érünk a ta-
valyi szép szavakkal.

Emlékeztető: Mindig csak tü-
relem, türelem. Mi türelmesek
vagyunk, de ezért nem kapunk
semmit a piacon.

Ajánlás: Aki állandóan az „át-
kos múltra” hivatkozik, kérde-
zük meg tőle, melyik egyete-
men végzett, mert azt mi épí-
tettük és tartottuk el.

Egy kérdés, válasszal: Van-e
a kormánynak távlati elképzelé-
se a nyugdíjasokkal kapcsola-
ban? Igen, van. Majd csak el-
fogynak.

Figyelmeztetés: Már most
nézzük meg, hogy ki, hogyan
foglalkozik a nyugdíjasokkal,
hogy tudjuk, kire kell majd szá-
vazni.

*

Tovább adnám azokat a kér-
déseket, amelyekkel magam is
találkozom azokkal a politikai
tartalmú képzőművészeti alko-
tásokkal kapcsolatban, amelye-
ket eltávolítanak, és szobor-
parkban helyeznek el.

Mi a baj például a Budai Ön-
kentes Ezred emlékművével,
Somogyi József alkotásával? A
fasizmus áldozatainak emléké-

művével, Makrisz Agamemnon
mauthauseni emlékművével?
Kiket és miért bánt az, ha a fa-
sizmus ellen harcolók és a fa-
sizmus áldozatainak emléket, a
legjobb magyar képzőművé-
sek művei örökítik meg? Miért
kell eltávolítani a Munkás szob-
rát, Szakasits Árpádot, miért
nem maradhat helyén a Marx—
Engels szobor, amikor az em-
beriség e kimagasló gondolko-
dóinak szobrai a nyugati világ
városaiban is megtalálhatók.

A múltra emlékeztetnek,
szennyezik a szellemi környeze-
tet és rontják a városképet —
halljuk az indoklást. A tömeges
feljelentgetések, a közéleti
acsarkodások, a szélsőjobb-
dali uszítások, a másság iránti
gyűlöletkeltés nem szennyezi a
szellemi környezetet? Az utcai
kéregetők és koldusok, a Mosz-
kva téri megalázó ember-
piac, az aluljárók zugárusai, a
pályaudvarokon alvó hajléktala-
nok, a szállodák környékén
nyüzsgő kurvák nem rontják a
városképet? A feltépett villa-
mos- és autóbuszülések, a tele-
firkált falak, az összetört padok,
a közterületek és parkok sze-
méthegyei nem rontják a város-
képet?

— kárpáti —

Tanácsok, javaslatok az első üzemitanács- választáshoz

(A 3—5. oldalon)

Az 1992. évi XXII. tör-
vény (a Munka Törvény-
könyve) alapján, a mun-
kahelyeken üzemi taná-
csot, illetve üzemi meg-
bízottat kell választani.

A munkavállalóknak
és a szakszervezetek-
nek létkérdés, hogy lét-
rejőjjön az üzemi ta-
nács.

Ennek létrehozásához
— a választásokhoz —
kivánunk segítséget
nyújtani azzal, hogy la-
pukat megemelt pél-
dányszámban jelentet-
jük meg, és igyekszünk
minden munkahelyre el-
juttatni.

Távközlési tanácskozás

Szeptember 17—19. között tisztségviselői képzést tartott a MATÁSZ Balatonlellén.

A háromnapos képzés — tanácskozás — fő kérdéscsoportjai felölelték a Munka Törvénykönyvének általános munkajogi szabályainak változásait, a szakszervezetek kollektív szerződésre vonatkozó jogosítványait, az üzemi tanácsok választásainak problémakörét. A mintegy száz fő résztvevő Péntek Petronella országos titkár előadásában időszzerű szakszervezetpolitikai kérdésekről kapott tájékoztatást, majd a titkárok fórumon vettek részt, mely a MATÁV Rt. privatizációs tevékenységét taglalta.

A három nap tanulságairól Szalay József soproni területi titkártól kértünk összefoglalót.

— Mi a véleménye a munkajogi szabályok változásáról?

— Meglehetősen vegyes érzelmeim vannak az új Munka Törvénykönyvről, és ezek közül inkább azokról szólnék, melyek nem örvendeztetnek meg ebben a beosztásban. Összességében úgy értékelem, hogy a munkavállalók nehezebb helyzetbe kerültek. Ennek fő okát abban látom, hogy sok minden átmeneti a jelenlegi helyzetben, és ebben az átmeneti időszakban különösen a szakszervezeteket ért támadások, ellehetlenítésükre irányuló törekvések csak fokozzák ezt a kiszolgáltatottságot. Valakitől hallottam azt a megfogalmazást, hogy az erősebb kutya elve érvényesülhet, és az erősebb kutya ma nem érdekvédelem. Persze ebben nekünk is megvannak a sajátos és felelősségteljes feladataink. Az új helyzethez gyorsan és határozottan kell alkalmazkodni. A hagyományos szakszervezeti jogosítványok megszüntetésével ugyanakkor remélhetően erősödik az érdekvédelem és a vezetőkben való részvétel. Ez természetesen nagyobb odafigyelést, utánjárást jelent, valamint feltétlenül szükséges hozzá a dolgozók nagyobb bizalma, határozott véleménynyilvánítása. Ez azt is jelenti, hogy nekünk is változtatni kell módszereinken,

munkastilusunkon, az emberekkel, munkahelyekkel való szorosabb kontaktus megvalósításán keresztül. Türelemmel és kölcsönös bizalommal el kell jutnunk az egyes emberekig, majd a mindennapi élet információit, gondjait megfelelő szinteken feldolgozva, józanul mérlegelve élni kell törvény adta lehetőségeinkkel.

— Nem kerülhető el, hogy újra meg kell nyerni magunk számára dolgozó embereket a közös érdekek alapján. Ez persze hatalmas munka, és a gondot abban látom, hogy kevés józan értékelésű és közösség iránt elkötelezett embert lehet bevonni az érdekvédelmi munkába. A munkahelyi feszültségek, gondok, az állásföltés visszafogottabbá teszi, illetve tette az embereket.

— Mi Sopronban testületi döntés alapján átgondoltuk ilyen irányú feladatainkat, és a testületi munka kibővítését, a szűkebb dolgozói körök aktív bevonását a felsőbb szintű érdekvédelmi munkába konkrét lépésekkel kezdtük.

— Összességében az a véleményem, hogy a törvény él. Előírta mozgásterünket, nekünk a fő feladat már a gyors és hatékony alkalmazkodás, igazi szerepünk és helyünk megtalálása a munkavállalók érdekében.

— Nyújtott-e segítséget dr. Tólos Miklós előadása a kollektív szerződések kötéséhez?

— Örülök, hogy a kollektív szerződés témája külön is szóba kerül. Az új törvény a reprezentativitást elérő szakszervezet számára nagyobb felelősséget és egyértelmű hatáskört ad a ksz megkötéséhez. Fontos dolog, hogy ezt a reprezentativitást bizonyítanunk kell. Az biztos, hogy előtérbe kerül a következő időszakban a tudatosabb és minél teljesebb körű előkészítés a ksz megkötéséhez, és napi feladattá fog válni a megállapodás betartásának figyelemmel kísérése. Hogy a konkrét kérdésre is feleljek, ezt a témakört az előadó Balatonlellén alaposan körbejárta, és szerintem jól érthetően összefoglalta. A ksz szerepében a törvény erősödést hozott, melyet meg kell elégedni, de a legfontosabb szerintem az, hogy a dolgozókkal ezt tudatosítani kell. Ugyanis a ksz-kötés lehetőség! Ehhez erős és széles bázison nyugvó, bizalmat élvező szakszervezet kell! Remélem, nekünk lesz ezután is!

— Hogyan képzei el az üzemi tanácsok választását?

— A gondot ma az okozza, hogy nem elképzelni kell ezt a nagy munkát, hanem az előírtaknak megfelelően előkészíteni és lebonyolítani. Megozzák gyorsan, és folyamatos figyelem mellett. Sajnos, a téma összekapcsolása a szakszervezetek közötti választással nem szerencsés; ez utóbbival kapcsolatban a már országosan kialakult bizonytalan helyzet nehezíti a tisztánlátást, zavart okoz a fejekben. Még legalább annak lehet örülni, hogy végre megszületett a szakszervezetek közötti megállapodás, mely biztató előjele az érdekképviseletek jövőbeni együttműködési igényének.

— Mivel a törvényben leírt december 10-e él, a MATÁSZ

TOT balatonlellel döntése alapján megkezdjük a konkrét előkészítő munkát. A szakmával történő egyeztetések mellett a szakszervezet, az szb-k kezdeményezésére létrehozuk a választási bizottságokat, ezt megelőzően persze dolgozói fórumok megtartásával meg kell ismertetnünk az emberekkel a téma jelentőségét, az üzemi tanácsok hatáskörét és az érdekvédelemmel való kapcsolódásukat. Ezt a munkát megkezdjük.

— Általában mi a véleménye, jó volt-e a program és a találkozás?

— Természetesen jó volt a balatonlellel találkozás, mivel nagyon kellett így összefoglalva a bennünket érdeklő kérdések áttekintése, közös értelmezése. Talán később került sor erre a fórumra, mint én magam szerettem volna, de remélem, a résztvevők már előtte is értelmezték, tanulmányozták az új törvényeket, különösen a változásokat. A munkának persze most fel kell gyorsulnia, és ez nagy figyelmet igényel az apparátusoktól a tisztségviselőktől.

— A llelei fórum segítette a közös feladatok egységes értelmezését, ugyanakkor a területen nekünk magunknak kell megteremtelnünk, kikinlődnünk a gyakorlati végrehajtás kereteit és módjait. Nekem Sopronban vannak ebben a munkában segítők, jól felkészült munkatársaim, és remélem, eredményesen túljutunk a mai gondokon, feladatokon. Persze ezt könnyű így megfogalmazni, de remélem, lesz erő és kitartás a szakszervezetben, s átvészeli ezt a mára országosan kialakult helyzetet, sorozatos gáncsoskodásokat.

Még egyszer szeretném hangsúlyozni, ez csak a dolgozók bizalma alapján lehetséges, ezt kierooszakolni vétek lenne.

M. L.—V. Á.

(Zárójelben mondom)

Régi emlékekről, történekekről beszélgettünk édesanyámmal, mikor megkérdezte, hogy miért nem írom meg ezeket? Lehetetlen, válaszoltam — olyan sok minden történt életemben, ezt összefoglalni képtelenség. Próbáld meg — biztattott s én megpróbáltam.

Születtem ekkor és ekkor, kórház helyett nagyapám ágyában, mert én úgy gondoltam: „jobb előbb, mint soha”, s idő előtt kopogtattam, és sétálni induló szüleimnek ez volt a legközelebb. (Zárójelben: iszonyú erőszkas lehettem már akkor is, füttyültem mindenféle realitásra, én jövők, kész, passz, hatszáz.)

Nyolc hónapos koromban lazán és vidáman megeszegettem a járókám mellett hagyott cserép muskátlit. Ebbe minden normális gyerek belehalt volna; nekem semmi bajom sem lett.

Egy ilyen ember írjon visszaemlékezést?

Na nem, bár lehet, hogy ez a magam választotta ki mit bír el, csöppet sem tudatos kísérlet későbbi életben maradásomat is meghatározta. Mefetek én nyugatra, keletre, amit elém tesznek megeszem, a vízcsapból folyó vizet megiszom, s kájánul röhögök azon, aki ezt nem bírja. Egyelőre úgy tűnik, „jó a gyomrom”.

Ételekre, európai ember számára ihatatlan vízre egyaránt.

Attól viszont hányingert kapok, öklendezek, ha olyan eszméiséget próbálnak velem megetetni, melytől az egy hete táplálékaltalan kóbor kutya gyomra is kifordul. Erre nem vagyok „vevő”... S félek, ezt a táplálékot a jövőben egyre többen próbálják felszolgálni.

* * *

Postai és hírközlési lapot szerkeszték. Igen hamar megkaptam a figyelmeztetést: „gondolkozzál postás módon”. Nem hiszem, hogy ez célravezető lenne. Mint ahogy nem akarok „szakszervezeti” sem lenni. Egy ügyet szeretnék szolgálni, mondhatnám úgy is, egy felnőtt társadalmat, felnőtt emberek társaságában.

Véleményem szerint pokolian beszűkültek lennénk, ha csökönyösen ragaszkodnánk dogmákhoz, szemellenzót hordánánk unos-untalan, és eszelesen kötődnénk a babléveshez, pörköltözhöz, túrós csuszához. „Van másik!” — mondta nem is oly rég egy pici ember a cirkuszban. Igaz, ezt nem a bablévesre értette, hanem a hangszerekre, melyekből — miután amin játszott, elvették tőle, de ő újra és újra újakat varázsolt elő.

Azt hiszem, igaza volt, van. Van másik... Ott van a feneketlen zsebünkben, csak hinni kell benne, hogy elő tudjuk varázsolni...

* * *

Nemrégiben egy olyan embert láttam a televízióban — színész, aki úgy hiszem, mindent tudott és érzett, ami egy óriáshoz tartozik. Danny Kay-ról van szó, aki a nevezett műsorban a New York-i Filharmonikusokat vezényelte valami elementáris humorral és szakmai tudással. Ha jól tudom, két éve halt meg, s 1993. január 18-án lett volna 80 éves. Hogy ebbe a hetvenvalahány évbe mi minden fért be, az elképesztő. Művész volt, s a világ sanyarú sorban élő gyermekeinek megszálott és tevő támogatója. Hogy ezt miért tette, nincsenek információim. Talán azért, mert elsősorban ember volt, s ezért mindig megtalálta a „van másik” megoldást.

Mindenkinek megfelelő megoldást találni viszont egyszerűen képtelenség. Ezek viszont akkor jutottak eszembe, amikor kollégámmal majdhogynem összevessztünk a Benczúr utcai Művelődési Központ jelenlegi állapotán. Egész pontosan azon, hogy a helyreállítás oly szépre sikeredett, hogy a postások, túl reprezentatívnak érezve, alig merik felkeresni. Én erre azt mondom, hála Istennek, hogy ilyen lett, s nem hiszem, hogy a postástársadalom oly bátoratlan, és oly mérvű kisebbségi érzésben szenved, hogy fél belépni egy gyönyörű épületbe, mely értük lett olyan, amilyen. Mérhettelenül utálom a „közeledjünk Európához” kifejezést, mert soha életemben nem éreztem magam ezen kívülállónak, még akkor sem, ha pár dollár volt csak a zsebemben Nyugaton, s ott olyan szegény voltam, mint a templom egere. Most, hogy végre túljutottunk a csupaszs meszelt fal, s a szocreál iszonyatos létesítményeinek lelket és szemléletet romboló hatásán, csak örülni lehet, hogy van egy minden tekintetben európai mércéjű művelődési központunk. Hogy ezt szokni kell, az majdnem természetes. De ezt a megszokást valamikor, végre-valahára el kell kezdeni. Igen szomorú lennék, ha ez nem sikerülne...

* * *

S európai szeretnék lenni itt-hon is. Például akkor, ha telefonálok, bocsánat, távbeszélék. Ezért kérelemmel fordulok az illetékesekhez:

Alulírott — egyre kevesebb tisztelettel és türelemmel bíró kétgyermekes, kétunokás újságíró, felelős szerkesztő stb. — azon kérelemmel fordulok önökhöz: A jóisten szerelmére, tegyék már lehetővé, hogy a lakásomon üzemelő távbeszélőkészüléket rendeltetésének megfelelően használhassam! Azaz, ha távbeszélni óhajtok, ne a foglalt jelzést dudorássza a fülembé, még tárcsázás előtt, hanem legkevesebb 10 perc után adjon vonalat. S ha végre ad, és tárcsázok, 34 éve hú nemjem munkahelye helyett, soros egymásután ne a statisztikai hivatal, Géz Odón sarkófáragot, alkalmanként a szomszédomat kapcsolja, s édesanyám helyett a Hadtörténeli Múzeumot.

Tudom, 1993-ban majd minden jó, szép és problémamentes lesz... S addig szedjek nyugitablettát? Vagy, ha nincs, nemrégiben tapétázott lakásom falához vágjam-e a készüléket? Nem tehetem, mert akkor hogyan fog felhívni Tunéziában tartózkodó leányom, aki kacarászva közölte velem minap, hogy a Magyar Távközlési Vállalat bel- és nemzetközi távhívás c. füzetkéje időeltérés „0” óra tájékoztatása „00”. Miért? Azért, mert, mikor ott mondjuk 20 óra van, itt csak 19 óra. (Ez szeptember közepén volt. A szerk.)

Van egy épelméjűnek csak túlzással nevezhető csöves ismerősöm, lakásomtól nem messzire az óbudaí hegyoldalon. Három éve „él” itt maga építette kuckójában, s az azt körülvevő konyhakertecske társaságában. Éveken át csigákat gyűjtött, és jó pénzért adta el a MAVAD-nak. Az üzlet mostanra befuccsolt — tudsz valami jó bulit? — kérdezte nemrégiben. Tudok — válaszoltam — te nyéssz postagalambokat. Pár év, és itt a világiállítás, s te leszel a nyertő. Nem hollót? — Így ő, aki bizonyos ügyekben kissé elmaradott. — Húha, igazad lehet, ők viszik majd a levelet... Ez frászt; ők lesznek a telefon...

V. Á.

Tanulságos találkozás

Van egy mondás, mely szerint az ember csak a barátait választhatja meg, a rokonait nem. S ebből aztán rengeteg bonyodalom származik. Arról is lehetne pár szót ejteni, hány egymással rokon nép esett már egymáshoz, de hogy a finn, illetve a magyar nép között valaha is konfliktus lett volna, ilyenre még a legöregebb írástudók sem emlékeznek.

Pedig rokonok vagyunk, s ezt remélem, mindnyájan tudjuk a Kárpát-medencében. A finnek biztosan, s a kisebbik testvér szeretetével viseltetnek Magyarországra iránt. Egy alig 5 millió észak, de hogy a finn, illetve a magyar nép között valaha is konfliktus lett volna, ilyenre még a legöregebb írástudók sem emlékeznek.

A finnek szeretnek minket, mi pedig csodálhatjuk őket, s azt hiszem, kicsit szeggyellhetjük is magunkat, miért ők tudnak rólunk többet, mi pedig nagyon keveset róluk.

Amikor este 10 óra után leültem beszélgetni a balatonlellel postásüddülőben Torsti Korhonen szövetségi titkárral, s az ország postásairól és a szakszervezetről kezdtem érdeklődni, az első információk adat után meghökkentem.

— 22 000 tagunk van. Ez 90 százalékos szervezettséget jelent.

— Őszintén gratulálok! De mit jelent ez a szervezet a finn-

országi szakszervezetek között? Kicsi vagy nagy?

— Az állam szemében nagy. Én is annak szeretném hinni, de valójában a „közepesek” közé tartozunk, ha a 100-200 ezres létszámú szervezetekre gondolok. A magunk helyzetében viszont elég erős. Finnországban a postások szakszervezete a közalkalmazottak szervezetéhez tartozik, 7 másik szakszervezettel együtt, s így már jelentős erőt képviselünk.

— Erőről beszéltünk, Önök nál mi ellen kell fellépni, mit kell védeni?

— Mint mindenütt a világon a dolgozók minél jobb érdekképviseletét, s a minél jobb munkafeltételek megteremtését.

— Ez a fizetést és a szociális körülmények javítását egyaránt jelenti?

— Szociálpolitikai kérdésekről általában a már említett közalkalmazottak szakszervezetén belül tárgyalunk, de van egy magasabb szervezet is a finn Szakszervezetek Központi Szövetsége, az maga 1,1 millió. A minket érintő dolgokról viszont közvetlenül a munkaadóval: a Posta és Tömegkommunikációs Központtal tárgyalunk.

— Finnországban egyébként ön szerint hány aktív dolgozó van?

— Kb. 2,5 millió...
— Nincsenek egész pontos adataim, de nálunk kb. ennyi a nyugdíjas... Bár lehet, hogy tévedek.

— Akkor ki dolgozik?
— Nyilván a maradék, s ez a

mi gondunk. Az önök országa a „fiatalok” országa?

— Igen, de azért mi is „öregszünk”...

— S milyen a fiatalok jövőképe?

— Sajnos, nem a legjobb...

* * *

A beszélgetés itt megszakadt, mert a küldöttség tagjai az észak népeire csöppet sem jellemző (?) temperamentummal robbantak be szobánkba, s innenlőt kezdve éjjel egy óráig inkább a Németh Miklós által tervezett gerelyről, a finn siugrók sikereiről beszélgettünk, s olyan politikai kérdésekről, melynek alakítói csak akkor lehetünk, ha hiszünk magunkban, s a kis népek összetartó erejében.

* * *

Pár nap múlva újra találkoztunk Budapesten, s most már lehetőségem volt az itt töltött napok postai tapasztalatairól is

— veégh —

Tanácsok, javaslatok az első üzemitanács-választáshoz

Javaslatainkkal, tanácsainkkal az üzemi tanácsok megválasztásával járó feladatokhoz szeretnénk segítséget adni a hírközlési ágazat területén dolgozó munkavállalók részére.

Mi a különbség az üzemi tanácsok és a szakszervezet között?

A szakszervezeteknek nem minden munkavállaló tagja, tagságuk nem fedi le a dolgozók összességét. Önálló, elkülönült szervezetbe tömörült tagsággal rendelkeznek. Az üzemi tanács elvileg a vállalattal munkaviszonyban álló minden dolgozó intézménye.

A szakszervezetek erejét saját szervezettsége adja (a tagok belülről), és ez az erő tükröződik a létrehozását, működését, jogosítványait szabályozó jogszabályokban, szerződésekben és megállapodásokban.

Az üzemi tanács erejét a törvények (szerződések) kívülről szabályozzák. Ezek a törvények (szerződések) hívják életre, és nem a munkavállalók szervezkedésének „szerves fejlődéseként” születnek.

A szakszervezetek kezdettől fogva a *munkaharc eszközei*. A tulajdonossal kialakított kapcsolatukban az *érdekek ellentéte* volt a domináns. Ennek az érdekellentétnek a megoldása gyakran csak *konfrontáción* keresztül valósulhatott meg (nemegyszer valódi harc keretében). Erre azért tartjuk fontosnak felhívni a figyelmet, mert a hagyományos szakszervezeti érdekvédelem gyökerei itt találhatók.

Amikor a tulajdonosok a dolgozói részvétel intézményeit létrehozták, azt a *munkabéke eszközésként* gondolták el. Abból indultak ki, hogy mind a tulajdonosnak, mind a munkavállalónak közös érdeke a termelés zavartalansága és nyereségessége, hiszen csak a nyereség fordítható osztalékra, illetve csak abból lehet több bért fizetni stb.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a részvétel intézményeinek megszületéséhez szükség volt több éve „konszolidált” körülmények között működő gazdaságra (ez már nem a nyers kapitalizmus időszaka), egy jól fizetett és a tulajdonossal együttműködni hajlandó munkásrétegre. Ezek a dolgozók elfogadták az érdekközösségnek fentebb vázolt alap gondolatait, és a továbbiakban vállalati viselkedésüknek ez volt a meghatározó motívuma.

A további különbség az üzemi tanács és a szakszervezet között, hogy — mint a vállalati részvétel minden intézménye — az üzemi tanács is csak vállalaton belüli szervezet. Nem építette ki intézményeit a vállalaton kívül. Nincsenek szakmai, ágazati, területi, illetve társadalmi szintű üzemitanács-szervek. Ez egyben azt is jelenti, hogy valamennyi vállalati problémára belül kell megoldást keresnie. Sokszor azonban a vállalati gondok nem oldhatók meg csak egy ágazat, szakma vagy egy régió keretében. Az ilyen típusú problémák megoldására az üzemi tanács nem alkalmas.

Ezzel szemben a szakszervezet szerveződése vertikálisan átfogja az egész gazdaságot. Nemcsak vállalati szinten képes a dolgozók érdekeit érvényesíteni, hanem szükség esetén kiépített szervezeti rendszerén keresztül képes azt mezoszintre (ágazat, szakma, terület), illetve makroszintre (országos érdekegyeztetés) becsatornázni.

Jelentős különbség még a szakszervezet (az érdekvédelem) és az üzemi tanács (részvétel) között, hogy az üzemi tanács nem rendelkezik (nem rendelkezhet) semmilyen nyomásgyakorló, kényszerítő eszközzel, amellyel véleményének nagyobb nyomatókat tudna adni. Szinte minden országban a legelsőkk között szabályozzák, hogy a munkáltató és a munkavállalók közötti konfliktushelyzetben (például: sztrájk esetén) az üzemi tanácsnak semleges magatartást kell tanúsítania. Ez nem azt jelenti, hogy az üzemi tanács tagjai nem vehetnek részt mint munkavállalók a sztrájkban. Részt vehetnek, de ez alatt szünetel az üzemi tanácstagok megbízatásuk. (Osztály szakszervezeti vezetők saját módszerükként említik, hogy először mint az üzemi tanács tagjai tárgyalnak a vállalati vezetőkkel, és ha nincs megegyezés, felveszik a „szakszervezeti kalapjukat”, és mint szakszervezeti emberek, elkezdik szervezni a keményebb eszközök alkalmazását.)

A szakszervezetek eszköztára igen széles azokra az esetekre, ha az érdekvédelem harcosabb eszközöket igényel.

Az üzemi tanács választásának indokai

A társadalmi, gazdasági átalakulás óriási terhet ró a munkavállalókra. Az átalakulás törvényszerű negatív hatásai és az egyébként elkerülhető negatív hatások hasonlították tetteket az embereket. Elfordulnak a régi közösségektől, az újaktól tartanak, vagy idő előtt csalódtak

azokban is. Félnak, közömbössé váltak, befelé fordulnak, pedig ez csak tovább növeli kiszolgáltatottságukat. Ebben a társadalmi, gazdasági környezetben került sor az üzemi tanácsok létrehozásának törvényi szabályozására, melyet a körülmények indokolnak, de szükségességét a munkavállalók — akikért és akiknek készült — nem igazán érzékelik.

Látnunk kell, hogy a gazdaságban és a társadalomban volt egy több évtized alatt kialakult, begyakorolt és megalapozott — jól, rosszul működő — munkahelyi demokratikus gyakorlat, amelynek vitathatatlanul voltak előnyei és hátrányai egyaránt. Az új — ma már törvény szabályozta — gyakorlatot nem az élet kényszerítette ki valamiféle törvényes, alulról jövő kezdeményezés alapján, hanem törvény diktálja.

Míg évtizedeken keresztül a részvételi, beleszólási jogokat a szakszervezetek gyakorolták, ma sokan úgy érzik, elvették a megszokott jogosítványokat.

Szeretnénk meggyőzni mindenkit, hogy ez nem így van. Más gazdasági, társadalmi berendezkedés igényeihez alkalmazkodni szükségszerű, ennek tagadása lassítja a demokratikus fejlődést, és elnyújthatja a munkavállalók kiszolgáltatottságának időtartamát.

Míg az üzemi tanács képvisel, addig a szakszervezet rendelkezik a számonkérés törvényes lehetőségeivel.

A két szervezet tevékenysége között vitathatatlanul vannak kapcsolódási pontok, mégis céljukat tekintve egyértelműen meghatározható a különbözőség:

● miután nem mindenki szervezett dolgozó, de a gazdálkodásba való beleszólás joga minden munkavállalót megillet, ezt a tevékenységet az *üzemi tanácsok* látják el a munkavállalók képviselőiben. Ez garantálja szakszervezeti hovatartozástól függetlenül a munkavállalók *részvételi jogosultságát*.

● A *szakszervezetek viszont* önkéntesség alapján az egyesülési jogon alapuló érdek-képviselői, érdekvédelmi szervezetek. Jogaik a saját tagságuk érdekvédelmén túl kiterjednek annak függvényében, hogy milyen a súlyuk a gazdálkodó szervezet életében.

Az üzemitanács-választások jelentősége a szakszervezetek szempontjából.

a) Az üzemi tanácsok mint a munkavállalói részvétel intézményei együttműködési, véleményezési, tájékoztatósi jogokkal rendelkeznek a vezetői döntéseknél. A szakszervezetek számára nem lehet közömbös, hogy jelöltjei milyen arányban kerülnek be az üzemi tanácsokba.

b) Az üzemitanács-választásokon az egyes szakszervezetek jelöltjeire leadott szavazatok száma alapján szerezhető meg a „reprezentatív” minősítés és a kollektív szerződés megkötésére való jogosultság. Az a szakszervezet lesz reprezentatív, amelyik az üzemitanács-választásokon a leadott szavazatok legalább tíz százalékát megszéri. Az új Mt. alapján csak a reprezentatív szakszervezetek rendelkeznek kifogásolási joggal, és azok tisztségviselőit illeti meg a védelem.

A kollektív szerződéskötési jogosultság feltételei

Ha a munkáltatónál egy szakszervezet működik, akkor abban az esetben jogosult a kollektív szerződés megkötésére, ha az üzemitanács-választásokon a jelöltjei megszerezték a leadott szavazatoknak több mint a felét. Ellenkező esetben csak a ksz megkötésére irányuló tárgyalásokat folytathatják le, az elfogadást pedig meg kell szavaztatni a munkavállalókkal.

Ha a munkáltatónál több szakszervezet működik, akkor együttesen köthetik meg a ksz-t, ha megszerezték a szavazatoknak több mint a felét. Ha nem jön létre közöttük megegyezés, akkor a reprezentatív szakszervezetek a többi nélkül is megköthetik a szerződést, ha jelöltjeik megszerezték a szavazatoknak több mint a felét. Az a szakszervezet, amelynek jelöltjei az üzemitanács-választáson a szavazatoknak több mint hatvanöt százalékát megszéri, egyedül is jogosult a ksz megkötésére.

A szakszervezetek lehetőségei az üzemitanács-választásoknál

A jövőben az üzemitanács-választást a már működő üzemi tanácsok és az általuk létrehozott választási bizottság fogja előkészíteni. Az első választáskor ez a feladat teljes egészében a választási bizottságra hárul. A Mt. azt is meghatározza, hogy ezt a bizottságot ez alkalommal a szakszervezetek és a nem szervezett dolgozók képviselőiből kell létrehozni. A szakszervezeteknek tehát joguk, érdekük és a munkavállalók iránti felelősségből fakadóan kötelességük is a választás előkészítése, a választási bizottság létrehozása, munkájának segítése.

A szakszervezetek jogosultak az üzemitanács-választásokon saját tagjaik közül jelöltet állítani. Ennek a jelentőségét az előző részben bemutattuk.

Az üzemi tanácsok működését, kapcsolatát a szak-

szervezetekkel hosszú távon határozhatják meg az első választások. Ezért a szakszervezetek jól felfogott érdeke, hogy aktívan vegyenek részt az előkészítésben és a lebonyolításban. Ehhez kívánunk segítséget adni, a Mt. alapján, a választás szabályainak bemutatásával, magyarázatával és néhány javaslattal.

Az első választás sajátosságai

Az egyik meghatározó sajátosság 1992-ben, hogy a törvény meghatározott feltételek esetén kötelezően előírja az üzemi tanács választását, de nem mondja meg, hogy ki a felelős a végrehajtásért, illetve hogy kinek a feladata a választás előkészítése, ez a jövőben a már működő üzemi tanácsok feladata lesz.

A törvény annyiban ad útmutatást, hogy a választással kapcsolatos jogosultságokat, amelyek a jövőben az üzemi tanácsokat és az általuk megalakított választási bizottságokat illetik majd meg, most teljes egészében a választási bizottságnak adja. Meghatározza azt is, hogy a választási bizottságot a munkáltatónál képvisellel rendelkező *szakszervezet képviselőiből*, és a *nem szervezett munkavállalók képviselőiből* kell létrehozni.

Ebből a meghatározásból következően a kezdeményezés joga, illetve lehetősége a szakszervezeteket és a nem szervezett munkavállalókat illeti meg. A törvény szelleméből az is következik, hogy a munkáltatók kötelesek segíteni az üzemi tanácsok létrehozását, és működésük feltételeit biztosítani. A választásokat azonban nem befolyásolhatják.

Azoknál a munkáltatóknál, amelyeknél szakszervezet működik, ott feltehetően az kezdeményezi majd a választást, ahol viszont nincs érdek-képviselői szervezet, ott a munkavállalóknak egyénileg vagy csoportosan kell kezdeményezniük a választást, illetve a választási bizottság létrehozását. Kezdeményezés hiányában a törvény szelleméből következően a munkáltató feladata felhívni a figyelmet az üzemitanács-választás szükségességére.

Az első választás sajátossága az is, hogy ennek során kell a törvény alapján meghatározni, hogy a munkáltatónál, illetve önálló egységénél szükséges-e és milyen létszámú üzemitanács-választás. Nagyobb munkáltatóknál ennek során alakul ki az üzemi tanácsok rendszere. Megnehezíti ilyen helyeken az előkészítést, hogy még a választási bizottságok létrehozása előtt meg kell határozni, hogy melyik önálló telephelyen, egységnél kell üzemi tanácsot választani, mert minden ilyen területen létre kell hozni a választási bizottságot is.

Hol kell választani üzemi tanácsot?

Üzemi tanácsot kell választani minden munkáltatónál (amelyre a Munka Törvénykönyvének hatálya kiterjed), illetve a munkáltató önálló telephelyén, részlegnél vagy egységnél, ahol a választás időpontjában a munkavállalók száma meghaladja az *ötvenet*.

Azoknál a munkáltatóknál, amelyeknél a munkavállalók száma meghaladja a *tizenötöt*, de nem éri el az ötven egyet, ott üzemi megbízottakat kell választani. Itt hívjuk fel a figyelmet arra, hogy az üzemi megbízottakra az üzemi tanács, illetve az üzemi tanács tagjára vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A törvény szerint a munkáltató önálló telephelyén, egységénél csak abban az esetben kell üzemi tanácsot vagy megbízottat választani, ha a Mt. 65. paragrafusában meghatározott üzemitanács-jogosítványokkal kapcsolatos munkáltatói jogok az önálló egység vezetőjét részben vagy egészben megilletik.

A munkáltató feladata és felelőssége

Mint már korábban jeleztük, az első választás lebonyolítását a törvény a szakszervezetekre bízta.

Nem mellőzhető azonban a *munkáltató felelőssége* sem a végrehajtás során.

63. § A munkáltató biztosítja az üzemi tanács választásának, illetve működésének indokolt és szükséges költségeit. Ennek mértékét a munkáltató és az üzemi tanács közösen állapítja meg. Vita esetén egyeztetésnek van helye.

A kérdést az alábbiak szerint kell megközelíteni. A Munka Törvénykönyv végrehajtása, betartása és betartatása a munkáltatók részére ugyanolyan kötelező érvényű, mint bármely más törvény.

A választásban nem vehet részt, nem befolyásolhatja, de minden feltételt biztosítani kell annak lebonyolításához.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Tanácsok, javaslatok az első

A két szervezet jogai

(Folytatás a 3. oldalról.)

Az eddigi viták alapján célszerűnek látjuk, hogy az üzemi tanácsi és a szakszervezeti jogokat egymás mellett mutassuk be.

Reményeink szerint így szemléletesen kitűnik, egyrészt a két szervezet jogainak kapcsolódása, másrészt az, hogy a két szervezetnek más-más jogosítványai vannak, de a jogok tartalma és célja feltételezi a két szervezet együttműködését.

Szakszervezet	Üzemi tanács
21. § (1) Az állami szervek és a munkáltatók kötelesek a szakszervezetekkel együttműködni, ennek keretében érdek-képviselői tevékenységüket az ehhez szükséges információk biztosításával elősegíteni, valamint észrevételeikre, javaslataikra vonatkozó álláspontjukat és ennek indokait velük közölni. (2) A munkáltatónak intézkedése megkérdőjelezhető, ha az a munkavállalóknak legalább huszonöt százalékát, vagy több mint ötven főt közvetlenül érinti, a szakszervezet munkahelyi képviselőjét tájékoztatnia kell.	65. § (1) Az üzemi tanácsot együttdöntési jog illeti meg a kollektív szerződésben meghatározott jóléti célú pénzeszközök felhasználása, illetve az ilyen jellegű intézmények és ingatlanok hasznosítása tekintetében. (2) Az üzemi tanács egyetértése szükséges a munkavédelmi szabályzat kiadásához. (3) A munkáltató köteles döntése előtt az üzemi tanáccsal véleményeztetni: a) a munkavállalók nagyobb csoportját érintő munkáltatói intézkedések tervezetét, így különösen a munkáltató átszervezésére, átalakítására, szervezeti egység önálló szervezetté alakulására, privatizálására, korszerűsítésére vonatkozó elképzeléseket; b) a személyügyi nyilvántartás rendszerének kialakítására, a nyilvántartandó adatok köre, a 77. §-ban meghatározott adatlap tartalmára vonatkozó elképzeléseit, illetve a személyügyi tervet; c) a munkavállalók képzésével összefüggő terveket, a foglalkoztatást elősegítő támogatások igénybevétele, illetve a korengedményes nyugdíjazásra vonatkozó elképzeléseket; d) a megváltozott munkaképességű dolgozók rehabilitációjára vonatkozó intézkedések tervezetét; e) az éves szabadságolási tervet; f) az új munkaszervezési mód-szer és a teljesítménykövetelmények bevezetését; g) a munkavállalók lényeges érdekeit érintő belső szabályzatainak tervezetét; h) a munkáltató által meghirdetett anyagi vagy erkölcsi elismeréssel járó pályázatot. 4. A munkáltató köteles tájékoztatni az üzemi tanácsot: a) legalább félévente a munkáltató gazdasági helyzetét érintő alapvető kérdésekről, valamint b) a munkáltató tevékenységi körének jelentős módosítására, illetve a munkáltató beruházásaira vonatkozó jelentős döntés tervezetéről; c) legalább félévente a bérek, keresetek alakulásáról és a bérkifizetéssel összefüggő likviditásról, a foglalkoztatás jellemzőiről, a munkaidő feltételek jellemzőiről.
22. § (1) A szakszervezet a munkáltatótól minden olyan kérdésben tájékoztatást kérhet, amely a munkavállalók munkaviszonyával összefüggő gazdasági és szociális érdekeivel kapcsolatos. A munkáltató ezt a tájékoztatást és intézkedéseinek indoklását nem tagadhatja meg. A szakszervezet ezen túlmenően jogosult a munkáltatói intézkedéssel (döntéssel) kapcsolatos álláspontját, véleményét a munkáltatóval közölni, továbbá ezzel összefüggésben konzultációt kezdeményezni. (2) A szakszervezet — az illetékes szakhatóság tájékoztatása mellett — jogosult ellenőrizni a munkakörülményekre vonatkozó szabályok megtartását. Ennek keretében a munkaviszonyra vonatkozó szabályok végrehajtásáról az érintett szervtől tájékoztatást kérhet és a szükséges felvilágosítást, adatot rendelkezésre kell bocsátani. (3) A szakszervezet az ellenőrzés során észlelt hibákra és mulasztásokra a végrehajtásért felelős szervek figyelmét felhívhatja, és ha azok a szükséges intézkedéseket kellő időben nem teszik meg, megfelelő eljárást kezdeményezhet. Ennek eredményéről az eljárást lefolytató szerv a szakszervezetet tájékoztatni köteles.	68. § (1) Az üzemi tanács a 65. § (1)–(3) bekezdésében meghatározott jogosultságának gyakorlásával összefüggésben jogosult a munkáltató nyilvántartásaiba betekinteni. (2) Az üzemi tanács a munkáltatótól minden olyan kérdésben tájékoztatást kérhet, amely a munkavállalók munkaviszonyával összefüggő gazdasági és szociális érdekeivel kapcsolatos. A munkáltató a tájékoztatást nem tagadhatja meg.
23. § (1) A munkáltatónál képviselőtel rendelkező szakszervezet jogosult a munkavállalókat, illetve ezek érdek-képviselői szerveit közvetlenül érintő jogelle-	70. § Az üzemi tanács a munkáltatónál szervezett sztrájkjal kapcsolatban pártatlan magatartásra köteles. Ennek értelmében sztrájkot nem szervezhet,

nes munkáltatói intézkedés (mulasztás) ellen kifogást benyújtani. (2) A kifogást a munkáltató vezetőjéhez, a kifogásolt intézkedésről való tudomást szerzéstől számított öt munkanapon belül kell benyújtani. Kifogást az intézkedés megtételétől számított 1 hónapon túl nem lehet benyújtani. (3) Nincs helye kifogásnak, ha az intézkedéssel szemben a munkavállaló jogvitát kezdeményezhet. (4) Ha munkáltató a kifogással nem ért egyet, egyeztetésnek van helye. Ha az egyeztetés hét napon belül nem vezet eredményre, az eredménytelenség megállapításától számított öt napon belül a szakszervezet bírósághoz fordulhat. (5) A kifogásolt intézkedést az egyeztető eljárás eredményes befejezéséig, illetve a jogerős bírósági döntésig végrehajtani nem lehet, illetve végrehajtását fel kell függeszteni.	illetve a sztrájkot nem támogat-hatja, és nem akadályozhatja. Az üzemi tanács sztrájkban részt vevő tagjának megbízatása a sztrájk idejére szünetel.
24. § (1) A munkáltató köteles biztosítani annak lehetőségét, hogy a szakszervezet az általa szükségesnek tartott információkat, felhívásokat, valamint a tevékenységével kapcsolatos adatokat a munkáltatónál szokásos, vagy más megfelelő módon közlésegye. (2) A szakszervezet joga, hogy munkaidő után, illetve munkaidőben a munkáltatóval történt megállapodás szerint a munkáltató helyiségeit érdek-képviselői tevékenysége céljából használhassa.	63. § A munkáltató biztosítja az üzemi tanács választásának, illetve működésének indokolt és szükséges költségeit. Ennek mértékét a munkáltató és az üzemi tanács közösen állapítja meg. Vita esetén egyeztetésnek van helye.
25. § (1) A munkáltató köteles a szakszervezet tisztviselői számára munkaidő-kedvezményt biztosítani. (2) A munkaidő-kedvezmény mértéke valamennyi tisztviselőt figyelembe véve összesen — eltérő megállapodás hiányában — minden három, a munkáltatóval munkaviszonyban álló szakszervezeti tag után havi két óra. E kedvezmény mértékébe a munkáltatóval való tárgyalás időtartama nem számít be. E kedvezmény felhasználásáról a szakszervezet dönt. A munkából való távolmaradást előre be kell jelenteni. (3) A munkaidő-kedvezmény tartamára a tisztviselőt átlagkereset illeti meg. (4) A szakszervezet tagjai részére összesen — a szakszervezet által szervezett képzés, illetve továbbképzés céljára — a munkáltató köteles előzetes egyeztetés alapján minden tíz, a munkáltatóval munkaviszonyban álló szakszervezeti tag után évente egy nap rendkívüli fizetett szabadságot biztosítani. A szabadság igénybe vehető mértékét a szakszervezet határozza meg. A szabadság igénybevétele előtt a munkáltatót legalább 30 nappal előbb értesíteni kell.	62. § (1) A munkáltatónak biztosítania kell annak lehetőségét, hogy az üzemi tanács az általa szükségesnek tartott információkat, felhívásokat, valamint a tevékenységével kapcsolatos adatokat a munkáltatónál szokásos vagy más megfelelő módon közlésegye. (2) Az üzemi tanács tagját heti munkaideje tíz százaléka, elnökét heti munkaideje tizenöt százaléka megfelelő munkaidő-kedvezmény illeti meg. Erre az időre átlagkereset jár. (3) Az üzemi tanács tagjának munkajogi védelmére a választott szakszervezeti tisztviselőre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a 28. § szerint a szakszervezeti szervet megillető jogosultságot az üzemi tanács gyakorolja.
Néhány példa az együttműködésre	64. § (1) Az üzemi tanács elnöke tevékenységét az ezernél több munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál díjazás ellenében látja el. (2) A díjazást a munkáltató biztosítja, melynek mértékét az üzemi tanács a munkáltatóval egyetértésben állapítja meg. (3) A munkáltató az üzemi tanács elnökének díjazást — az (1) bekezdésben meghatározott eseten kívül — csak az üzemi tanáccsal egyetértésben állapíthat meg, illetve fizethet.
Szakszervezet Kollektív szerződést köt az a szakszervezet(ek), amelyek az üzemitanács-választáson elnyerte a jogot. A kollektív szerződés kétoldalú szerződés a munkáltató és a munkavállalók között, melynek betartása szükség szerint törvényi úton perelhető. (A megkötött kollektív szerződés minden munkavállalóra érvényes.) A szociális jóléti keretösszeg megállapítása egyetértésben a munkáltatóval. Ellenőrzi a munkavégzés feltételeit, szükség szerint kifogásolási jogával él. A kollektív szerződésben sza-	Üzemi tanács Megválasztásával legitimálja azt a szakszervezet(ek)et, amelyik kollektív szerződést köthet. Együttdöntési jog a kollektív szerződésben meghatározott szociális, jóléti keret felhasználásáról, és az ilyen jellegű ingatlanok felhasználása, hasznosítása tekintetében. Egyetértését adja a munkavédelmi szabályok kiadásához. Véleményezi a munkavállalók

bályozza a munkavállalók munkavégzési, munkavégzési, munkaviszony-megszűnési feltételeit. Szabályozza a kollektív szerződésben a munkák és munkások besorolását, valamint a személyi és teljesítményes órabérek minimumát. A kollektív szerződésben szabályozza a szerződést kötő felek kapcsolatrendszerét. Szabályozza a kollektív szerződésben az anyagi, erkölcsi elismerések mértékét. A kollektív szerződésben szabályozza az éves bérfejlesztés mértékét és a legkisebb munkabérek összegét.	képzsével összefüggő terveket, illetve a korengedményes nyugdíjazásra vonatkozó elképzeléseket. Véleményezi az új teljesítménykövetelmények és munkaszervezési eljárások bevezetését. Véleményezi a munkavállalók lényeges érdekeit érintő belső szabályok tervezetét. Véleményezi az anyagi és erkölcsi elismeréssel járó pályázatokat. Tájékoztatást kap legalább félévente a munkáltató gazdasági helyzetéről, a bérek, keresetek alakulásáról, a foglalkoztatás és munkafeltételek jellemzőiről, valamint a munkaidő felhasználásáról. Tájékoztatást kap legalább félévente a munkáltató beruházásra vonatkozó jelentős döntéseiről.
---	---

Az út létrehozásának feltétele

A munkáltatói jogoknak az egység vezetőjének részéről történő gyakorlása azért feltétel, mert ha nem rendelkezik ezekkel, akkor a munkahelyi szervezetnek ezen a szintjén nincs értelme üzemi tanácsot választani, mivel a jogok nem gyakorolhatók.
Várható, hogy lesznek olyan telephelyek, részlegek, ahol a jogoknak csak igen kis részével rendelkezik az egység vezetője. Ilyen esetekben mérlegelni szükséges, hogy ezen a szinten vagy egy nagyobb vállalati egység szintjén kerüljön-e sor üzemitanács-választásra.
Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az üzemi tanács létrehozása ott, ahol az előírt feltételek megvannak, jogi kötelezettség, de ha a munkavállalók nem élnek ezzel a jogukkal, akkor ennek nincs más következménye, mint hogy ezeket a jogosítványokat nem gyakorolhatják, képviselő hiányában. Természetesen a munkáltató nem hátráltathatja vagy akadályozhatja az üzemi tanács választását.
Azoknál a munkáltatóknál, amelyeknél több üzemi tanácsot kell választani, összehangolással gondoskodni kell arról is, hogy kisebb munkavállalói csoportok vagy egységek ne maradjanak kívül, a teljes területet fedjék le az üzemi tanácsok, ne maradjanak „fehér foltok”.

Hol kell központi üzemi tanácsot létrehozni?

Azoknál a munkáltatóknál, ahol több üzemi tanács, illetve üzemi megbízott működik, központi üzemi tanácsot kell létrehozni. A központi üzemi tanács tagjait az üzemi tanácsok a munkavállalói létszám arányában delegálják.
A törvény szövege nem mondja ki egyértelműen, de értelmezésünk szerint az üzemi tanácsok saját tagjaik közül delegálják képviselőjüket a központi üzemi tanácsba, az üzemi megbízottak pedig automatikusan a tagjaivá válnak.
A központi üzemi tanácsra és annak tagjaira az üzemi tanácsra vonatkozó rendelkezések az irányadók.
A több üzemi tanács azt jelenti, ha egy munkáltatónál két üzemi tanács vagy megbízott van, vagy egy üzemi tanács és egy üzemi megbízott, már ott is létre kell hozni a központi üzemi tanácsot.
Az üzemi tanácsok és a központi tanács szerkezetének kialakításán alapvetően abból célszerű kiindulni, hogy a részvételi jogosultságok minden munkavállalót megilletnek. Ezért olyan struktúrát kell létrehozni, hogy minden munkavállalónak lehetősége legyen képviselői által a törvényben meghatározott részvételi jogát gyakorolni. A szerkezet kialakításánál figyelembe kell venni, hogy a 65. paragrafusban meghatározott üzemitanács-jogosítványok a munkáltatónál kialakult irányítási hierarchia melyik pontján, illetve pontjain helyezkednek el, oszlanak meg.

Hány tagja legyen az út-nak?

Az üzemi tanács tagjainak a számát a törvény pontosan meghatározza. Ha a munkáltatónál a választások időpontjában a munkavállalók száma:		
a száz	főt nem haladja meg:	három
a kétszáz	főt nem haladja meg:	hét,
az ötszáz	főt nem haladja meg:	kilenc,
az ezer	főt nem haladja meg:	tizenegy
az ezer	főt meghaladja:	tizenhárom

tagú üzemi tanácsot kell választani.
Ha a munkavállalók számának növekedése miatt megszűnik az összhang a létszám és az üzemi tanács tagjainak száma között, hat hónap után, megfelelő számban új üzemi tanácstagokat kell választani. A munkavállalók számának csökkenése esetén az üzemi tanács tagjainak a számát a következő választáson kell hozzáigazítani a munkavállalók számához.

Hány fős legyen a kút?

A központi üzemi tanács létszámánál a törvény az előzőekben ismertetett üzemitanács-létszámokat tekinti mértékadónak, de azzal az eltéréssel, hogy tagjait az üzemi tanácsok a munkavállalók létszámának arányában delegálják.
A kis és közepes létszámú, több telephelyes munkáltatóknál valószínűleg együtt is érvényesíthető a létszámról vonatkozó szabályozás, és az arányos delegálás elve.
Természetesen a gyakorlatban ennél bonyolultabb megoszlások is lesznek, ilyenkor a három szempont mérlegelésével lehet kompromisszumos megoldásokat keresni. Nem tekintjük jó

üzemi tanács választásához

megoldásnak azt, ha egyes munkavállalói csoportok, akár időszakisakosan is kimaradnak a képviseletből.

A központi üzemi tanács létrehozását meghatározó szempontok általában nem érvényesülhetnek maradéktalanul, bizonyos esetekben a létszámban is el kell, hogy térjenek az üzemi tanácsokra megszabott keretektől, ahol a munkáltatói szervezet felépítése ezt szükségessé teszi. Vannak olyan gazdálkodó szervezetek, amelyeknél az önállóan gazdálkodó telephelyek, részlegek, egységek, és ebből következően az üzemi tanácsok és megbízottak száma eleve jóval meghaladja a tizenhármat.

Ilyen esetekben a törvény szelleméből következően az alábbi szempontokat és megoldásokat tudjuk javasolni:

- Kitüntetett szempontnak tekintjük, hogy minden munkavállaló képviselve legyen. Ebből következik, hogy minden üzemi tanáccsal, illetve üzemi megbízottal rendelkező egységtől legalább egy tagot delegálni kell.

- Az arányos delegálás elvét célszerű nem szigorúan alkalmazni olyan esetekben, amikor túlságosan nagy létszámú központi üzemi tanács jönne létre. Ilyen esetekben a létrejött üzemi tanácsok megállapodhatnak a delegálás nem szigorúan létszámarányos módjában.

Hány évre választják az üzemi tanácsot?

Az üzemi tanácsok és megbízottak választására a jövőben háromévenként kerül sor a törvény szerint. 1992-ben azonban csak *egy (?)* esztendőre történik a választás.

Egy esztendőre szól a választás olyan esetekben is, ha az üzemi tanács vagy megbízott az első forduló eredménytelensége miatt csak a második fordulóban került megválasztásra.

Ki választható és ki nem az üzemi tanács tagjává?

Választható minden olyan munkavállaló, aki a munkáltatóval legalább hat hónapja munkaviszonyban áll. Az újonnan alakuló munkáltatónál és az 1992-es választásokon csak a munkaviszony a feltétel, a hat hónaptól eltekint a törvény.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy helyileg a munkáltatónál dolgozó, de vele munkaviszonyban nem álló munkavállaló nem választható. Például azok a szakszervezeti tisztségviselők és alkalmazottak, akik a szakszervezettel állnak munkaviszonyban.

A törvény pontosan meghatározza, hogy kik nem választhatók az üzemi tanács tagjának. Nem választható, aki a következő munkáltatói jogokat gyakorolja:

- munkaviszonyt létesíthet és megszüntethet,
- a munkaviszonyból származó kötelezettségek vétkes megszegése esetén jogkövetkezményeket alkalmazhat,
- kártérítési felelősséget állapíthat meg,
- aki a munkáltatónak, illetve a munkáltató vezetőjének közeli hozzátartozója,
- a választási bizottság tagja.

A választási bizottság létrehozásánál ügyelni kell arra, hogy ne kerüljenek tagjai közé olyanok, akiknek esélyük van arra, hogy az üzemi tanács tagjává választják őket, mivel a választási bizottságban való részvétel ezt kizárja.

Ki választja az üt elnökét?

Az üzemi tanács elnökét a már megválasztott üzemi tanács tagjai választják az első ülésükön, önmaguk közül. A központi üzemi tanácsra is ez érvényes.

A törvény nem tartalmaz rendelkezéseket az elnök megválasztásának szabályaira, javasoljuk azonban, hogy ez a választás is titkos legyen, és csak több mint kétharmados részvétel esetén legyen érvényes. A megválasztáshoz legyen elegendő az egyszerű szavazati többség. Szavazategyenlőség esetén az a jelölt legyen az elnök, aki a munkáltatónál hosszabb munkaviszonnyal rendelkezik.

Kik választhatnak?

A választásra minden, a munkáltatóval munkaviszonyban álló munkavállaló jogosult. Így jogosultak a valamilyen okból tartósan távollévők (pl.: keresőképtelen, kiküldetésben, fizetés nélküli szabadságon, gyesen, gyeden lévőek stb.) és a részmunkaidőben foglalkoztatottak is. A törvény nem zárja ki a választók köréből azokat sem, akik munkáltatói jogokat gyakorolnak.

A választásra és választhatóságra való jogosultságot a választási bizottság állapítja meg és teszi közzé. A megállapításhoz szükséges adatokat a munkáltatónak kötelessége a választási bizottság kérésére öt napon belül rendelkezésre bocsátania.

Milyen feladatai vannak a választási bizottságnak?

A választási bizottságot legkésőbb a választások időpontja előtt *nyolc héttel* az üzemi tanács alakítja meg a munkavállalók-ból.

Az 1992-es választásokon a választási bizottságot a szakszervezetek és a nem szervezett munkavállalók képviselőiből kell megalakítani.

A törvény a választási bizottság létszámára és összetételére vonatkozóan nem tartalmaz előírásokat. A választás előkészítése és lebonyolítása számos feladattal jár, ezért javasoljuk, hogy a bizottság minimálisan három tagból álljon, és a munkavállalók számától, az érintett terület nagyságától függően a tagok száma akár a 11—13 főt is elérheti.

Azoknál a munkáltatóknál, amelyeknél több üzemi tanácsot, illetve megbízottat kell választani, természetesen minden egységénél létre kell hozni választási bizottságot. Központi választási bizottság létrehozására nincs szükség, mivel a központi üzemi tanács tagjait delegálják. Célszerű viszont a választási bizottsá-

gok vezetőinek koordinációs megbeszéléseket tartani az előkészítés és lebonyolítás összehangolására.

A választási bizottság munkájában a munkáltatónál képviselttel rendelkező szakszervezetek részt vehetnek. Szerencsés, ha a választási bizottság összetételében tükröződnek a különböző szakszervezetekhez való tartozás, illetve a szervezett és nem szervezett munkavállalók számarányai.

A választási bizottság munkájában munkáltató nem vehet részt, azt nem is befolyásolhatja.

A választási bizottság feladatai:

- választási ütemterv készítése,
- a választás időpontjának meghatározása és kihirdetése,
- a jelöltállítás határidejének és módjának meghatározása a törvény alapján és közzététele,
- a jelölés és választás törvényes rendjének biztosítása.

Hogyan kell jelölteket állítani?

A választási bizottság feladatai közé tartozik, hogy a jelöltállítás szabályairól megfelelő időben szóban vagy írásban tájékoztassa a választásra jogosultakat.

A jelöltállítás a választásra jogosultak és a választhatók listájának közzététele után kezdődik, és a választási bizottság által meghatározott időpontban, de legkésőbb a választás időpontja előtt *három héttel* fejeződik be.

A jelölést a választási bizottsághoz kell eljuttatni, az általa meghatározott módon.

Jelöltet állíthatnak:

□ a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezetek saját tagjaik közül. (A jelölőlistán célszerű feltüntetni a jelölő szakszervezet nevét.)

□ a választásra jogosult munkavállalók tíz százaléka vagy legalább ötven fő is állíthat jelöltet. (Ebben az esetben a jelölést írásba foglalva, a támogatók aláírásával kell eljuttatni a választási bizottsághoz.)

A szakszervezetek saját tagjaikból, illetve a munkavállalók is a fent felsorolt feltételek mellett több jelöltet is állíthatnak. A jelöltek számának nincs felső korlátja.

A jelölteknek írásban kell nyilatkozniuk a jelölés elfogadásáról.

Mikor érvényes a jelölőlista?

A jelölőlista akkor érvényes és tehető közzé, ha a jelöltek száma eléri a választandó tanácstagok számát. Természetesen több lehet a jelöltek száma, de kevesebb nem.

Amenyiben a jelölési idő lejártáig nem érkezett elegendő számú jelölés, a jelöltállítási időt meg kell hosszabbítani.

A jelöltek listáját a jelöltállítási idő lejártá után a választási bizottság állítja össze, és legkésőbb a választások időpontja előtt *három héttel* közzéteszi.

A jelöltállítás írásos dokumentumait célszerű megőrizni az esetleg felmerülő viták tisztázásának megkönnyítése végett.

Mit tartalmaz a szavazólap?

A szavazólapokat a választási bizottságnak kell elkészíttetnie. Célszerű valamilyen speciális jelzéssel ellátni, mivel csak a hivatalos szavazólapon leadott szavazatok érvényesek.

A szavazólapra ábécésorrendben kerülnek fel a jelöltek. A szakszervezeti jelöltek neve mellett fel kell tüntetni a szakszervezet nevét is. Ez azért szükséges, mert az üzemi tanács választásokon elért támogatottság alapján válnak jogosulttá a szakszervezetek a kollektív szerződés megkötésére, és itt is megszerzhetik a „reprezentatív” minősítést, ami bizonyos jogosultságok gyakorlásának feltétele.

Hogyan kell megszervezni a választásokat?

A választások megszervezése a választási bizottság feladata.

A törvény szerint a választást és jelöltállítást a munkáltató munkarendjére és egyéb sajátosságaira tekintettel kell megszervezni. Ha a munkáltatónál több üzemi tanácsot, illetve megbízottat kell választani, akkor a választásokat lehetőleg egyidejűleg kell megtartani.

A választás titkos, és a választók csak személyesen gyakorolhatják a jogukat.

A választási bizottság feladata, hogy a munkáltató segítségével biztosítsa a titkos választás technikai feltételeit és a megfelelő körülményeket.

A választási bizottság gondoskodik a szavazatszedő bizottságok összeállításáról is. Célszerű a választást úgy szervezni, hogy több szavazóhelyiség legyen, s a szavazatszedő bizottságok munkájában a választási bizottság egy-egy tagja is részt vegyen.

A szavazás kezdetének és lezárásának időpontját pontosan kell meghatározni és időben közzétenni. A szavazás megkezdése előtt az urnákat, szavazóládákat, a választási bizottság képviselőjének jelenlétében célszerű leragasztani.

A szavazatszedő bizottságnak rendelkeznie kell a szavazásra jogosultak listájával, ellenőriznie kell a szavazók személyazonosságát, és a listán jegyezni, hogy kik adták le szavazatukat.

A szavazás ideje alatt a szavazatszedő bizottság dönt vitás ügyekben.

A szavazás lezárása után az urnákat, szavazóládákat azonos helyen és időben kell felbontani.

A szavazatokat a választási bizottság számolja össze.

A választásról jegyzőkönyvet kell készíteni, a törvény szerint ennek tartalmaznia kell:

- a szavazóurnák felbontását,
- a választás helyét és időpontját,
- az összes leadott szavazatok számát,
- az érvényes és érvénytelen szavazatok számát,
- az egyes jelöltekre leadott szavazatok számát,
- a megválasztott üzemi tanácstagok nevét,

— a választással összefüggő esetleges vitás ügyet, illetve az ezzel kapcsolatos döntést.

— Célszerűnek látszik ezeken túlmenően az egyes szakszervezetek jelöltjeire leadott szavazatok összesítése és jegyzőkönyvi rögzítése is.

A jegyzőkönyvet a választási bizottság tagjainak kell aláírásukkal hitelesíteni. A jegyzőkönyvet célszerű annyi példányban elkészíteni, hogy a választáson jelöltet állító minden szakszervezetnek és a munkáltatónak meg lehessen küldeni, közzé lehessen tenni, és a választási bizottságnak is maradjon példánya.

A választás más írásos dokumentumait (például jelölőlista, jelöltállítás javaslat, szavazólapok stb.) érdemes megőrizni legalább 30 napig, bár erről a törvény nem rendelkezik.

Mikor érvényes a választás?

A választás akkor érvényes, ha a választásra jogosult munkavállalóknak több mint a fele részt vesz a választáson. A törvény itt tesz egy könnyítést, ugyanis kimondja, hogy az érvényes részvételi arány megállapításánál nem kell az összjogosultak létszámába beleszámítani azokat a választásra jogosultakat, akik a választás időpontjában:

- keresőképtelen betegek,
- sor- vagy tartalékos katonai, vagy polgári szolgálati idejüket töltik,
- szülési szabadságon,
- gyermekgondozás vagy betegápolás céljából fizetés nélküli szabadságon,
- lakásépítés céljából fizetés nélküli szabadságon,
- egy hétnél hosszabb kiküldetésben vannak.

A részvétel kiszámítása rendkívül egyszerű:

$$\frac{\text{a résztvevők száma}}{\text{a részvételre jogosultak} - \text{a tartósan távollévők száma}} \times 100$$

Mikor érvényes a leadott szavazat?

A szavazat akkor érvényes, ha:

- a választási bizottság által kiadott szavazólapon adták le a szavazatot,
- a szavazólapon egyértelműen van megjelölve a választani kívánt jelölt neve,
- a szavazólapon a választható tagok számával megegyező, vagy annál kevesebb személyt jelöltek meg. Tehát az a szavazólap, amelyen több jelöltet jelöltek meg, mint a választhatók száma, érvénytelen.

Ki tekinthető megválasztottnak?

Megválasztott üzemi megbízottnak az tekinthető, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta, *de legalább a szavazatok harminc százalékát megszerezte.*

Az üzemi tanács megválasztott tagjainak tekinthetők az üzemi tanács meghatározott létszámának megfelelően, akik a legtöbb érvényes szavazatot, *de legalább a szavazatok harminc százalékát* kapták.

Szavazategyenlőség esetén az a jelölt tekinthető megválasztottnak, aki a munkáltatónál hosszabb munkaviszonnyal rendelkezik.

A választás akkor eredményes, ha a jelöltek közül legalább annyian megkapták *az érvényes szavazatok legalább harminc százalékát, ahány tagú üzemi tanácsot* kell választani. Eredménytelenség esetén meg kell ismételni a választást.

Milyen szabályai vannak a megismételt választásnak?

Az érvénytelen vagy eredménytelen szavazást kilencven napon belül meg kell ismételni. Nem engedi viszont a törvény harminc napon belül az új forduló megtartását.

A második fordulóban az érvényességhhez már elegendő, ha a választásra jogosultaknak több mint az *egyharmada* részt vesz a választáson.

Megválasztottnak azok a jelöltek tekinthetők, akik a legtöbb szavazatot kapták, függetlenül attól, hogy az érvényes szavazatoknak hány százalékát szereztek meg.

A második fordulóban megválasztott üzemi tanács vagy üzemi megbízott mandátuma egy évig érvényes. Egy esztendő elteltével új választást kell tartani.

A második forduló érvénytelensége vagy eredménytelensége esetén nem teszi lehetővé a törvény további fordulók megrendezését. Ebben az esetben egy év múlva új választás megtartását írja elő a törvény. Értelmezésünk szerint a munkavállalók kezdeményezésére az új választás korábban is kiírható, de tekintettel arra, hogy nem ismétlésről van szó, hanem új választásról, a választási eljárás szabályait kell betartani. Tehát új választási bizottságot kell létrehozni, új jelöltlistát készíteni stb.

Hogyan rendezhetők a választással kapcsolatos viták?

A választás tisztaságát, szabályosságát vitató egyének vagy szervezetek kifogásaikkal a választási bizottságot kereshetik meg. Az észrevétel irányulhat a jelölésre, a választásra vagy az eredményre. A kifogást a választási bizottságnak és a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezeteknek ki kell vizsgálni és közösen kell határozniuk. A határozat ellen nyolc napon belül bírósághoz lehet fordulni. Ez a jogosultság a munkáltatót is megilleti.

Összeállította:
Konrát—Meszlényi

„Félelem nélküli demokráciát!”

AZON A SZEPTEMBER VÉGI ESTÉN...

Igazi vénasszonyok nyara volt azokban a napokban. Kellemes, derűs, langymeleg. Sok ezren gyülekeztünk a Petőfi-szobornál azon a szeptember végi estén. Ott álldogálva és nézelődve lehetetlen volt nem gondolni a költő sokat idézett verssoraira: „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok...”

A mi kezünkben is ott díszlett az egy szál virág, s táskáinkban, szatyrainkban tartogattuk a gyertyaszálakat, hogy sötétedéskor majd meggyújtsuk őket. Azért jöttünk a költő szobrához, hogy meghallgassuk a magyar szellemi élet mértékadó képviselőit, s azután végigsétálva a Duna-parti utcákon a Parlament előtt találkozunk ismét. Tettük ezt azért ezen a kora őszi csütörtök esti baráti összejövetelen, hogy válaszoljunk a megelőző szombati tüntetésre, s jelenlétünkkel szavazzunk a félelem- és gyűlölet nélküli demokráciára.

Hallatni akartuk a hangunkat

Azért érkeztünk Petőfi és Kossuth szobrai köré, mert nem kívánjuk megvárni, amíg egyes írói véleményeket iskolában tanítanak, amíg képviselők szerkesztik a rádió műsorát, amíg pár száz randalírozót kineveznek népek. Azok zárando-koltak ide, akik nem akarják, hogy kis Magyarországból még kisebb legyen, még több legyen a munkanélküli, a szegény, a kilakoltatott, s származása, hitvallása, politikai meggyőződése miatt megbélyegezések, üldözzék, hazájából elűzések. Hallatni akartuk hangunkat, segíteni kívántunk azok megállításában, akik újra végromlásba akarják dönteni ezt az országot. Most, amikor még nem késő, amikor még megtehetjük.

Beszélt hozzánk az író, a szociológus, a mérnök, a színigazgató, a lelkes, a Magyarországi Roma Parlament képviselője, a filmrendező. Igaz, mikrofonhoz lépett két pártpolitikus is, az eredeti tervben szereplő munkás és egyetemi hallgató

helyett. Hallgattuk a humorista újságíró szellemes konferansziéit, élveztük a kedvcsináló zené- és énekszármakat.

Nem ráztuk az öklünket, nem határolódtunk el, nem követeltünk, nem sértegettünk közéleti személyiségeket, nem fenyegettünk. Nem voltak táblák — egy kivételével: *Félelem nélküli demokráciát!* —, nem kiabáltunk jelszavakat, nem skandáltak semmiféle kórusok. Volt viszont derű, jókedv, türelem, érdeklődő nyugalom és nagyon sok fiatal. Tapsviharok helyett magasra emelt virágokkal integgettünk, ha valami különösen nekünk tetszőt hallottunk a szónokoktól. És égettük a gyertyákat. Ezrével, tízezérel. Kis lányok mindenütt a Duna-parton, a Parlament körül.

Az emberrengetegben nem volt egy hangos, indulatos szó, de éreztük, a sok ember csöndjének súlya van. Nem volt ez a csendes, békés demonstráció sem jobb-, sem baloldali, nem volt ellenzéki sem, mert a demokrácia mindenkié. Így mondta az egyik felszólaló. Ezért volt ott minden foglalkozási ág, minden nemzedék és sokféle politikai tömörülés, szervezet képviselője. Nem az ideológia, hanem a demokrácia védelmét szimbolizáló virág és gyertyaláng lett a résztvevők közös nevezője, a tolerancia, az emberi méltóság kifejezője.

Erőt meríteni társainkból

Hosszan idézhetném az elhangzott okos, megszívlelendő gondolatokat, de ezeket már olvashattuk a korábbi publikációkban. Úgyszintén hallottunk-olvastunk sokféle értékelést a Demokratikus Charta által szervezett emlékező, nemzetközi visszhangot kiváltó demonstrációról. Ezek megismétlése helyett elegendő annak rögzítése: akik ott voltak ezen a szeptember végi estén a Petőfi-szobornál és a Kossuth Lajos téren, azok erőt merítettek társaik sokaságából.

S erre most nagy szükség van.

K. S.

„Benczúr-barangolások”

A véletlen abba a szerencsés helyzetbe sodort, hogy segédutaskísérő lehettem a Postás Művelődési Központ külföldi barangolásainál. A Benczúr — ahogy e név ismert — ez évben nyáron is különböző szabadidős szórakozási lehetőségeket nyújtott kedves látogatói részére. Nagy László nagyszerű szervezésében és vezetésével a nyáron és kora ősszel Graz és Dél-Burgenland, valamint Kelet-Szlovákia és a Magas-Tátra vidékére barangoltunk. A Benczúr az általa szervezett olcsó kirándulásokra a postai és távközlési dolgozók részére még kedvezményt is ad. A szállás, a vacsora és a reggeli, melyet a befizetett összeg magába foglal — eddigi tapasztalataim és utastársaim véleménye szerint — nagyon kellemes és kielégítő.

Első „barangolásunk” a júliusi ausztriai út volt. A péntek délutáni indulás lehetővé tette, hogy estére már az osztrák határhoz közeli Szombathelyen vacsorázzunk, és a tanárképző főiskola kollégiumának kétágyas szobáiban aludjunk. Szombati közös reggeli után irány a határ, Fürstenfeld és a stájer főváros, Graz megtekintése.

A magyar utazók előtt kevésbé ismert Fürstenfeld vára volt hajdan Stájerország legfontosabb védőbástyája. Ma már csak a városi erődtámasz két bástyája és a Grazi kapu látható. Szép plébániatemplomát a Máltai Lovagrend építtette. Utunk célállomása a festői szépségű Graz, mely ragyogó napsütéssel fogadott. A kora reggeli indulás lehetővé tett egy hosszabb ideig tartó kényelmes városnézést, melybe a híres grazi fegyvergyűjtemény megtekintése is belefért.

A program második napján Dél-Burgenland régi magyar településeinek megmaradt várait, templomait látogattunk meg. Elsőként a Pinka-patak partján fekvő *Monyorókerékre* (Eberau), majd *Pinkakertesre* (Gaas) vezetett utunk, ahol a Kulmer-erdő magaslatán lévő katolikus plébániát és búcsújáró templomot néztük meg. Innen *Német-újvár* (Güssing) várához érkeztünk. E vár hajdani tulajdonosai között találjuk *Hunyadi László*, majd *Ujlaki László* nevét, míg végül 1524-től a *Batthyány-csa-*

lád tulajdona lesz, s amely családdal leszármazottjai a mai napig magukénak mondhatják e várat. Hosszú ideig a Batthyány grófok birtoka volt a történelmileg érdekes múltú, nevében hajdani lakóinak foglalkozását megőrző helységnév: *Felsőőr* (Oberwart). A csendes kisváros életét élő járási székhelyen az egykori plébániatemplom (ma ravatalozó) és a formájában is új plébániatemplomon kívül nincs is más látnivaló. Időnk rövidsége ellenére felmentünk *Léka* (Lockenhaus) várához, mely a falutól keletre egy sziklára épült a XIII. század elején. Jelenlegi formáját a *Nádasyak* alakították ki a XVI. században, s a mai napig is jó állapotban lévő várban múzeum, vendéglő és fogadó várja a látogatókat.

Dél-Burgenland után a következő szervezett külföldi „barangolás” útvonala Szlovákia és a Magas-Tátra vidéke volt. *Petőfi Sándor* 1845-ben útinaplójában leírta, hogy a pesti gyorsszeker — mellyel Kassára utazott — három nap alatt ért oda. Ma *Fülke* (Filakovo), *Rimaszombat* (Rimavska Sobota) és *Rozsnyó* (Roznava) óvárosi részének megtekintésével járó kiterő ellenére alig 9 óra alatt tettük meg a *Kassára* (Kosice) vezető utat. Kassát meglátva, s főútián végigsétálva Petőfi szavai jutottak eszembe, „megláttam a kassai góth templomot, mely a város közepén áll, mint valami örök barát, sötét csuklyában. Maga a város szép, igen szép hallott. Semmi élet benne.”

Miután nagy létszámú csoportunk elszállásolása csak magyar területen volt megoldható, így este ismét átléptük a szlovák-magyar határt, hogy másnap ellenkező irányban tegyük meg a *Kassa—Hidasnémeti—Miskolc* útvonalat, s a vasárnap délelőttöt már *Eperjes* (Presov) hangulatos kisvárosában töltöttük el, ahol a hajdani megyeháza copf stílusú épületét, a volt Arany Sas patikaházat s *Eperjes* legszebb házát: a *Rákóczi-házat* kerestük fel. *Jókai Mór*: *Lőcsei fehér asszonya* — *Korponay Jánosné*, *Garamszegi Géczy Julianna* — városának árkádos városházáját (képünkön) és gótikus templomát megcsodálva, a Magas-Tátra felé indulásunk előtt rövid kitérőt tettünk a hajdani rivális város

Késmárk (Kezmarok) irányába. No, itt nem a golyóbisokra voltunk kíváncsiak, mellyel az 1500-as években lőtték Lőcse zsoldosait, hanem a Thökölyvárra, mely még ma is „tisztel-tet parancsol” az odautazóknak. Késmárki kitérőnk után a fő-

lénk magasodó Tátra autóbusszal még megközelíthető vidéke és a *Csorba-tó* felé vettük az irányt, igyekeztünk, hogy a zöld fenyők és a havas csúcsok látványának emlékével „koronázzuk be” kirándulásunkat.

Rákóczi Margit

„Szervusz, SALVUS!”

A több mint 10 éves Nyíregyházi Postás Nyugdíjasklub alapjait is megrendette a posta átszervezése. Szétesett, majd a posta ágazatainak megfelelően átalakulva, újjászerveződött.

A forgalmi ágazathoz mintegy 150 nyugdíjas tartozik, akik új klubot alakítottak: „Nyíregyháza 1 és Körzetébe Tartozó Postások Nyugdíjasklubja” elnevezéssel. Havonta — egyelőre — egy összejövetelt tartunk. A klub létrehozásával szeretnénk elérni azt, hogy a hosszú, közös munkahelyen összekovácsolódott barátságok, szaktársi jó kapcsolatok a nyugdíjazással ne szakadjanak meg. Továbbá közösséget alkotva, gondjainkat, bajainkat, örömeinket másokkal megosztva, feleltetni akarjuk az idősebb korral elő-

terbe kerülő problémáinkat, mellőzésünket, valamint a gyakran jelentkező egyedüllét nehéz érzését.

Jólesik tudni, hogy célunk elérésében nem vagyunk egyedül. Szakszervezetünk segítő keze, ésszerű útmutatása és anyagi támogatása mellett szépen haladunk az előre megtervezett úton.

A kapott támogatás segítségével egy felejthetetlen kiránduláson vehettünk részt. A szép fekvésű Bükszék gyógyüdülőit kerestük fel, ahol a híres Salvus gyógyvizben kúrálhattuk a már gyakran jelentkező „itt fáj, ott fáj”-unkat. Kávéval, üdítővel, fagyival felfrissítve, vidám hangulatban, nótaszóval érkeztünk meg az útról. (Feledi)

Valahogy rosszul érzem magam, amikor szólnak hozzám, mégsem szólítanak meg. Az is sérti a fületem, ha mással beszélnek, anélkül, hogy egyáltalán a megszólításával vezették volna be a kapcsolatteremtést. Milyen is az ilyen kapcsolat? Távolsgáttartó? Rideg? Barátságmatlan? Közömbös? Netán műveletlen? Egy biztos: figyelmetlen, tapintatlan, nem elég udvarias.

Szeretném tehát, ha (többször) megszólítanának szóban is, írásban is. Mert szebb, illőbb és kölcsönösen kellemesebb, ha így nyilvánulunk meg egymással szemben. Hozzáfogtam hát anyagot gyűjteni. Szívesen beavatom olvasóimat abba, amit megtudtam.

A családnév, illetőleg a teljes név az elvtárs, elvtársnő utótaggal minden szinten kifogástalan udvariasságnak számít: Kovács elvtárs! Nézzé, Nagy Péter elvtárs! Kerekess elvtársnő! Legyen szíves, Kiss Ilona elvtársnő! Szekeres Istvánné elvtársnő! A dolgok leegyszerűsítése és a szemérmus-e területre is betört, és negyven évig uralkodott. Szokás volt még a mozgalmi, a hivatali, a közéleti beosztást variálni az elvtárssal, elvtársnővel: Titkár elvtárs! Elnök, elvtárs! Dékán elvtárs! Igazgató elvtársnő!

Ennyi volt az egypártrendszer első szakaszában. A másodikban: a képesítés, a foglalkozás neve mellé tehetjük az úr, úrnő utótagot. Magasabb beosztásúknál úrnő helyet az asszonyt. Például: Doktor úr! Doktor! Tanár úr! Tanárnő!

Szólítsál meg!

Elnök úr! Elnök asszony! Professzor úr! Professzor asszony! Miniszter úr! Miniszter asszony!

Mi történt a rendszerváltozáskor? Minden elvtárs, elvtársnő utótagot buzgó sorra lecserélünk úrra, asszonyra. Eből lesz olykor a baj. Leurazzuk pl. azt, akit ennél több tisztelet illetne meg. Főfelé pl. a személynév az úr, asszony utótaggal együtt is kevés. Helytelen az „Antall József úr”, a „Jeszenszky úr”, a „Torgyán úr!” A megfelelő módok ezek: „Antall József miniszterelnök úr!”, „Antall miniszterelnök úr!”, „Miniszterelnök úr!”, „Jeszenszky Géza miniszter úr!”, „Jeszenszky miniszter úr!”, „Miniszter úr!”, „Torgyán József képviselő úr!”, „Torgyán képviselő úr!”, „Képviselő úr!”, „Nőknél: „miniszter asszony”, „képviselő asszony” — függetlenül attól, hogy férjezett-e, vagy sem.

Persze a tiszteletadás nemcsak főfelé és nemcsak minimum képviselőnek jár ki. Az előbbieket mintájára oldalirányban (és főfelé) a „tanár úr”, „titkár úr”, „professzor úr”, „tanárnő”, „mérnök”, „doktor”, „nő” tekinthető az udvariasságnak. Ehhez képest, ha kevésbé akarunk valakit megtisztelni, akkor őt „Kovács úr”-nak, „Nagy asszony”-nak szólíthatjuk. A megszólítás iránya ebben az esetben már nem oldalt és föl-felé, hanem oldalt és lefelé van. Oldottabb, választékosabb a

megszólító és megszólított közti távolságot csökkentő, melegebb formát képezhetünk a „kérem” szóval. Az előző példák így egészülnek ki vele: „Miniszterelnök úr, kérem!”, „Miniszter úr, kérem!”, „Képviselő úr, kérem!”, „Tanár úr, kérem!”, „Mérnök úr, kérem!”, „Doktor úr, kérem!”, „Főorvos asszony, kérem!” stb.

Van, aki a „kedves” elóttel kívánja árnyalni megszólításait. Ezt akkor teszi helyesen, ha oldalt és kissé lefelé alkalmazza: „Mondja csak, kedves Varga Józsefné!”, „Jegyzőkönyvbe mondaná ezt, kedves Kovács úr?”

Egyet semmiképpen se tegyünk: a pusztá nevének senkit se szólítsunk, mert ezzel egyértelműen lekezeljük a személyét. („Értse meg végre, Kovács János!” „Jöjjön ide, Toldi Miklósné!”)

Munkahelyünkön melyikünk ne tapasztalta volna a női beosztott és a férfi főnök közötti megszólítási formulák visszáságát (a viszonyosság helyett). A nő „Katika!”, „Ilike!”, a vezető „vezérigazgató úr!”, „igazgató úr!”, „főnök!” stb.

A közönséget is illik mindig megszólítani előadás, tájékoztatás vagy ünnepség előtt. Ha egyszerű rendezvényről van szó, vagy kisebb a létszám, a „Kedves vendégeink!”, „Tisztelt vendégeink!” használhatók. Ünnepelemből alkalmakkor (a téma meg az egybegyűlteknél száma okán) az „Igen tisztelt ven-

degeink!” és a „Hölgyeim és uraim!” megszólításhoz folyamodjunk. Az utóbbit felesleges megfajlítani egy „tisztelt”-tel.

Külön tárgyalandók a gyászoló gyülekezethez intézendő megnyitó szavak. „Gyászoló család!”, „Gyászoló munkatársai!”, „Postások!”, „Gyászoló közösség!” — jöhetnek szóba többek között, de semmiképpen sem a „Gyászoló gyülekezet!”, mert ez másféle képzetet vált ki a hallgatóságból. A „kedves” pedig soha! Az említettet a főbeszéd elé valók. A sirbeszédet még közvetlenebbül lehet bevezetni: „Barátaim!”, „Kollégáim!”, „Pistánk!” stb.

A felsorolt valamennyi példát ajánlásnak szánjuk.

Dr. Kalapáthy Karolina

Országjárás

Immár negyedszer bálumom szeptemberben az M3-as autópálya felett felbukó hajnali napot. Most legutóbb *Mundruczó Kornél*nak, a PDSZ országos titkárának a társaságában. Úti célunk Nyíregyháza, a Debreceni Postaigazgatóság Szabad Szakszervezeti Tanácsának bizottsági ülése, az 1-es hivatalban, majd ezt követően egy fórumon való részvétel, melyen a környező települések postás dolgozóinak kérdéseire kell majd válaszolni.

Jóleső érzés, hogy *Paizs Lajosné* szakszervezeti titkár meghívót küldött szerkesztőségünknek is, s ha igen, akkor illik részt venni, megjelenni. Gyorsan hozzáteszem, nem bántam meg, sőt megerősített abbeli véleményemben: nem pusztán értelmetlen időtöltés az országjárás. Jók ezek a találkozások, sőt — úgy érzem —, egy érdekvéköpiseleti munkával foglalkozó tisztségviselőnek kötelezőek. Még akkor is, ha fárasztóak. Mert azok.

De vajon nem fárasztó *Szabó Pál* hivatalvezető vagy *Bedő Lajosné* hírlapárusítóosztály-vezető munkája? S a többi, sok-sok dolgozó napi tevékenysége? Tudjuk, hogy igen.

Előjáróban Szabó Pál pontos

san ilyen jellegű gondokat, s általában a hivatal életét jellemző adatokat ismertett. Hozzáteve, ha megvan az összetartás a dolgozók között, sok nehézség áthidalható. A hivatal gazdasági mutatóival nincs gond, de egy esetleges tarifaemelés, véleménye szerint, már komoly problémák okozója lehet. S hogy egyszeri fizetésemelés legyen vagy más megoldás? Erre egyértelmű a válasz: az „egyszeri” a dolgozók igénye.

Bedő Lajosné az 1991-es, önálló megyei üzemmé való átalállítás kezdeti gondjairól beszélt, mely különösen gazdasági és munkaügyi kérdésekben jelentkezett. Szakszervezeti segítséggel azonban sikerült majd mindent rendezni, s ami a fő: nem került sor elbocsátásokra!

Paizs Lajosné — magát tanuló titkárnak nevezve — elsődleges szakszervezeti feladatnak a bérrendezést gondolja, hozzátéve, hogy valójában ezt „főnt” kell elintézni. Területéhez a 37 körzeti hivatal és az 1-es posta összesen 430 dolgozója tartozik, közülük augusztustól 25 az új belépő.

Mundruczó Kornél a kapott tájékoztatást végighallgatva, s a felmerült kérdésekre vála-

szolva elsősorban a szakszervezet iránti bizalom megerősödésének jelenségeit tartotta fontosnak, hangsúlyozva: egy-egy új dolgozót nem elégséges csak „beléptetni”, foglalkozni is kell vele. Ez a megjegyzés megunt közhelynek is számítana, ha a délutáni szakszervezeti fórum nem a nyíregyháziak valójában ez irányú tevékenységét bizonyította volna.

Közhely ide, közhely oda: az ilyen találkozóra mondják azt, hogy egy tűt sem lehetett leejteni, s ez nyilván a már korábban említett bizalom jeleként is felfogható.

Kónya Lajos területi titkárnak az első hozzá intézett kérdésre — mit fog tenni a bértárgyalásokon? — adott válasza is ebből indult ki. A válasz így szólt: „Ha magunk mögött érezzük a dolgozók bizalmát, eredményesen tudunk harcolni jogos érdekünkért.” Itt azért nem árt elgondolkozni a „jogos” és tegyük hozzá reálisan elérhető érdekek, illetve cél megvalósíthatóságán...

A lesz-e, kell-e berfejesztés, alapbéremelés kérdéscsoport után Mundruczó Kornél arra is választ kellett adnia, hogy a posta új vezérigazgatója mennyire tekinti partnernek a szak-

szervezetet, illetve *Siklós Csaba* miniszter úr tud-e postás-aggyal gondolkodni? Az első kérdésre egyértelmű „igen” volt a válasz, a második kérdésre válaszolva, inkább a „korrekt” kapcsolatokról esett szó.

Kedves színtöltője volt a fórumnak *Feledi Ernő*nek, a 15 éve nyugdíjas postásnak — a mostanában megújuló nyugdíjasklub vezetőjének — rövid beszámolója találkozóikról s gondjaikról. A fő gond „természetesen” itt is a pénz, s bizony úgy tűnik, rájuk férne egy kis fölsőbb támogatás.

A beszélgetések, viták világosban kezdődtek, s késő este érték véget a sóstói üdülőben. Másnap reggel az ablakon kitekintve a szemben lévő park fái között látom, hogy egy hófehér ruhás — nyilván előző nap házasságot kötött — ifjú hölgy, sőtét ruhás fiatalemberrel sétált, gondolom, fejüket kiszéllőztetendő.

Azt hiszem, sokaknak nem ártana alkalmanként ilyen fejlesztő sétát tenni. Lehet, hogy a nyíregyházi „tanuló titkárnő”, Paizs Lajosné és segítői ezt már régóta tudják? Úgy tűnik, igen, s számomra ez is fontos tanulság volt.

Veégh Ádám

szakszervezet? — kérdezem, és őszinte kíváncsisággal várom a választ.

— Persze hogy dolgozik — válaszol kicsit csodálkozva a kérdésen. — A kialakult jó viszony változatlanul megvan a tisztségviselők és a gazdasági vezetők között. Teljesen köztük a céljaink, az érdekeink. A nyár szórakoztató programok szervezésével telt el. Jól sikerült kirándulások voltak. Most készülünk a hagyományos szakszervezeti sporttalálkozóra, ahol tekében, röplabdában és teniszben indulnak kollégáink. Kulturális téren kapun kívülre léptünk azzal, hogy az augusztus végi Zempléni Művészeti Napok fő támogatója volt vállalatunk.

— *Valami fontos dologról majdnem megfeledkezett!*

— Hát bizony, az év jelentős eseménye volt — igaz, már kicsit odébb van — a március 15. és április 15. között lezajlott első műholdas műsorszórás kísérlet. Itt nálunk telepítettük a feladóállomást. Az előkészületekre nagyon rövid időnk volt, az adáskísérlet sikeresen „lement”, sok hasznos műszaki tapasztalathoz jutottunk.

— *És mikor lesz folytatás?*
— Arra én nem tudok válaszolni. Politikai döntés kérdése — hangzott a kurta válasz.

Mielőtt leültem írni, átlapoztam a vállalati újság, a Modulátor augusztusi számát, melyben ezt olvastam: A műholdas adáskísérletben végzett kiemelkedő szakmai munkáért Vezérigazgatói Dicséretben részesült Hazai Gábor, *Bessenyei György* és *Pék Zoltán*, továbbá Vezérigazgatói Elismerésben *Matlári Ferenc* és *Szepessy György*, az OMK szakemberei.

Gratulálunk, és kívánjuk, hogy sok hasonló sikeres munkát végezzenek.

Bánhidi Éva

Pályázat

A Postai Dolgozók Szakszervezete pályázatot hirdet az alábbi munkakörök betöltésére:

Szociálpolitikai munkatárs

A munkakör betöltésének feltételei:

- felsőfokú állami iskolai végzettség,
- legalább ötéves szociálpolitikai, munkaügyi, munkavédelmi vagy társadalombiztosítási területen szerzett szakmai gyakorlat,
- erkölcsi bizonyítvány,
- szakszervezeti tagság.

A munkakör azonnal betölthető, határozatlan idejű munkaszerződéssel. Bérezés megállapodás szerint.

Jogtanácsos

A munkakör betöltésének feltételei:

- jogtanácsosi szakvizsga,
- erkölcsi bizonyítvány,
- szakszervezeti tagság.

A munkakör azonnal betölthető, határozatlan idejű munkaszerződéssel. Bérezés megállapodás szerint.

Mindkét munkakör esetében a Postai Dolgozók Szakszervezete országos titkárának címezve kell a pályázatot benyújtani (Budapest, Pf. 14. 1406.):

1992. november 6-ig.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázót: jelenlegi munkahelyét, beosztását, munkaköri besorolását, alapbérét, jövedelmét, állami iskolai és szakmai végzettségét igazoló okiratok másolatát, önéletrajzát, idegen nyelvismeretét.

A pályázat elbírálásának határideje:
1992. november 15.

A PMK novemberi programjai

Péntek esti randevű — táncest

november 6-án, 18—22 óráig

Beszélgetésre, ismerkedésre, táncra várjuk az érdeklődőket, visszaidézve a Benczúr utcai palota valamikori hangulatát. A táncesten a Nyugat-Európából tavaly hazatért Romwalter-Band játszik. Az együttes repertoárja felöleli a húszas, harmincas, negyvenes korosztály kedvenceit, az ötvenes évektől napjainkig terjedő időszak örökzöld világlágereit. Éttertermünkben előzetes asztalfoglalást ajánlunk.

Belépődíj: 100 Ft (külsősöknek 200 Ft).

Baross Gábor-élműsor

november 19-én 15 órakor

A műsorban közreműködik a Posta- és Bankforgalmi Szak-középiskola irodalmi színpada és énekkara. A műsort követően sor kerül a Baross Gábor életét és munkásságát bemutató dokumentumfilm vetítésére.

Gyermekeknek

4—10 éveseknek hétfő délutánonként mozgásfejlesztő játékos tornát tartunk.

A *gyermekszobrászkör* — keddenként 15—18 óráig — az általános iskolások vizuális látásmódját és plasztikai érzékét szeretné fejleszteni.

Kéthetente vasárnaponként 10 órától várjuk a gyermekeket szüleikkel együtt *játszóházainkba*.

A *mesterségek háza* foglalkozásainak programja: 1-jén agyagozás, 15-én ékszerkészítés magvakból, termésekből, téstáblól és lószőrből.

Belépődíj: 30 Ft/alkalom (50 Ft/alkalom).

Angol nyelvtanfolyamok, felnőtteknek

Kezdő szinten heti 2×3 órában. Jelentkezni lehet: november 20-ig.

Részvételi díj: 4800 Ft 100 órára (7000 Ft 100 órára).

Pszichotrénings

A szerelmi kapcsolatokban a pszichotrénings segít felismerni bizonyos törvényszerűségeket: örök megújulás, egészséges ön-bizalom, képesség a szükségszerű döntés meghozatalára, vállallására, a hétköznapi kommunikáció lecserélésére. A tréning időpontja: november 14—15. (szombat—vasárnap) 9—19 óráig.

Részvételi díj: 1900 Ft (2700 Ft).

Öngyógyító pszichotrénings,

pozitív gondolatok minden szinten

Egységmegőrzés és -helyreállítás, a betegségek lelki okainak feltárása, konfliktuskezelés, a szuggesztív technikájának megismerése november 22-én 9—19 óráig.

Részvételi díj: 1000 Ft (1400 Ft).

Terápiás jogatanfolyam

A november 19-től december 10-ig tartó elméleti bevezető tanfolyam alapját képezi a jövő évben indítandó hosszabb távú gyakorlati képzésnek.

Foglalkozások: csütörtökönként 18—20 óráig.

Részvételi díj: 1800 Ft (2500 Ft).

Érdeklődés a 121-7334-es telefonszámon.

Postai és Hírközlési Dolgozók Lapja 7

Mi újság az OMK-ban?

Jó néhányszor irtam már az Országos Mikrohullámú Központról, bemutattam különböző részeit. Mostani látogatásom célja elsősorban az volt, hogy megtudakoljam, hol tart a rekonstrukció. Mivel szomszédja vagyok a tévétoronynak, szemem előtt zajlik növekedése. Fantasztikus akrobatamutatóvannak tűnik az építők munkája.

— Májusban kezdődött a rekonstrukció, a Közgép kivitelezésében — vágott a téma közepébe *Hazai Gábor* igazgató, aki a hétfégi pihenés után frissen, jó hangulatban fogadott —, várhatóan 135 millió forintos költséggel. Sor kerül az antennarendszer cseréjére, így nagyobb terület jó ellátottsága válik lehetővé. Ezenkívül az 1-es program sugárzását átteszszük a 01-es csatornáról a 041-re, ahol kisebb a külső zavar, kevésbé lesz szellemképes a kép. Ez a frekvenciaváltás nem sérti a moratóriumot, ugyanis az utóbbi frekvencián már évek óta sugároztuk az 1-es programot, csak kis teljesítménnyel. Az eddigi 1 kW-os adóberendezéssel szemben az új 20 kW-os lesz. A japán Toshiba cég gyártmánya, a világpiacon kapható legkorszerűbb berendezés. Jelentős minőségi javulás várható az 1-es program vételében.

— *Nó a torony. Milyen magas lesz?*

— 40 méterrel magasodik, ami azt jelenti, hogy új magassága 199,8 méter lesz. A nyújtás azért szükséges, mert a régi csúcson levő antenna (024) csak a 2-es program sugárzására volt alkalmas. Az új, német Rohda und Schwarz gyártmányú 16,5 méter hosszú antennarendszer, az új magasságban

három műsort tud egyszerre sugározni. Az építés ideje alatt a TV 2 programot szükségszerűen a sugározunk, mely rosszul helyezhető el a toronyon, annak adottságai miatt. Ezért beszűkült a sugárzási körzet, és a Budapesttől távolabb eső területeken a kép minősége is gyengébb. A TV 2 program nézőitől, sajnos további türelmet kell kérnünk az átmeneti zavarokért, mert a kivitelező valószínűleg nem tudja betartani a szerződésben vállalt októberi végi átadási határidőt.

Az ilyen nagy magasságban végzett munkákat bizonyára az időjárás is befolyásolja. A napokig tartó viharos szél szerencsére elcsendesedett — szeptember közepe van, amikor e sorokat írom —, de a torony tejetén nincs mozgás, tehát valami másért szünetel a munka. Mindenesetre a tévénezők hatalmas táborra nagyon várja, hogy a vétel minőségében tapasztalhassa a rekonstrukció eredményét. A műsor minősége, sajnos, nem rajtuk múlik, a Magyar Televízió körüli viharokat nem az időjárás okozza. Jó lenne azonban, ha végre ott is szélcsend lenne, a nézők hasznára.

— *Témát váltunk. Milyen szervezeti változások történtek az OMK-ban, utolsó találkozásunk óta?*

— A vállalatnál folyó átszervezés során hozzánk kapcsolódtak az első fél évben a lakihegyi rádióállomást. Ezzel növekedtek feladataink. Másik változás, hogy év elejétől a Személyhívó Szolgálat kft.-vé alakult, Operátor MMV néven, a francia TDF tulajdonosi részvételével. A tulajdonosi többség az MMV-é. Természetesen továbbra is a toronyépületben vannak, de

már mint bérlők. Jelentős fejlesztést hajtottak végre, szeptember eleje óta működik a Radio Data System, mely számos új szolgáltatást nyújt, például az erre alkalmas rádiókészülékek kiírja a pontos időt, azt, hogy melyik adó sugározza a műsort, és az előfizető melyik programot hallgatja. Ezek a változások vannak az OMK-ban, de ennél jelentősebb, hogy a Magyar Műsorszóró Vállalat részvénytársasággá alakul. Új neve Antenna Hungaria Magyar Műsorszóró és Rádióközlési Rt. lesz.

— *Térjünk vissza a szűkebb háztájra! Mi van még a tarsolyban?*

— Beruházási előkészületek zajlanak. A Magyar Televízióval való összeköttetést biztosító mikrohullámú hálózatszerkezt fogjuk kicserélni, és bővítjük majd a budapesti műsorszóró (AM-mikro) rendszert. És megismétlem, amit legutóbbi találkozásunkkor is mondtam, nagyon várjuk a frekvenciatoratórium feloldását, ami életben maradásunk egyik fontos feltétele.

Sűrűn csörög a telefon, időnként néhány percre el is tűnik Hazai Gábor, mint kiderül, a Telecom 92 az ok.

— Október 12. és 17. között rendezik meg a Telecom 92 kiállítását, amelyen mi is részt veszünk. Sok mindent be akarunk mutatni szolgáltatásainkból. Sok munkát ad ennek megszervezése.

— *A műszaki témák után menjünk kicsit emberközelbe! Ismerve Hazai Gábort, tudom, hogy fontosnak tartja a szakszervezet szerepét, tevékenységét. Dolgozik az OMK-ban a*

Tiszteletem, van munka?

Olyan volt ez az idej nyár Attila unokám életében, amelyet még nem élt át négy és fél esztendő élete alatt. Tavaly még igazi kisfiú volt, amolyan védeni, babusgatni, szeretgetni való, de az idej tavasszal már kimutatta: kinőtt az óvodai kiscsoportosok korosztályából, határozottabb lett, sőt bátrabb. Na, erre a bátorságára szükség is van nap mint nap, hiszen a Tyúkos-tetőn, ahol a nyarat töltjük rendszeresen, fent Szentendre fölött, be-benéznak a szomszédok egy kis beszélgetésre, esti kártyázásra, vacsorára, tűzgyújtásra, szalonna- és rablóhússütésre, és nem lehet előlük elmenekülni, mint tavaly. Mert az én unokám épp olyan szégyenlős, mint én voltam hasonló koromban, bújtam édesanyám szoknyája mögé, az istennek se beszéltem volna az idegenekkel. Ilyen Attila is. Ha vendégek közelítenek, befut az utcáról, azután ha be is jönnek a szomszédok, hátrafut a szerzős kamra mögé, s elő nem jön, akárhogy is kérleljük.

— Zavarnak engem — felel ilyenkor, ha szóra bírom, ha előkerül. És én szégyenkezem helyette, zavartan magyarázom, hát bizony, ilyen az én amúgy csodálatos unokám.

És köszönni se köszön ilyenkor.

Mit lehet tenni, töprengtünk ezen eleget a feleségemmel, ha már apját és anyját nem érdekli a gyereklelektan. Mert, hogy valamit csinálni kell, az bizonyos.

Nos, kifogtunk Attilán.

Sétáltunk a hegyen, az egy-szem utcán, ami felfelé vezet. Már nem rúgtuk a labdát, már nem álmélkodtunk a bogarakon (Attila percekig tudja nézni a hangyák vonulását, a fekete bogarak tetszhalált játszó védekezését), már lassan elérkezett az ebéd ideje, ballagtunk hát hazafelé.

— Menjünk be Major bácsi-ékhoz — ajánlottam lelkesen.

— Ne menjünk — védekezett az unokám.

— És mi lesz, ha délután ép-

pen akkor jönnek át, amikor te a televíziót nézed? Akkor is elfutsz előlük? És mi lesz a Knight Rider sorozattal? Mondjuk meg, hogy ne jöjjenek át éppen akkor. Jó? Csak beköszönünk és már jövőnk is haza. Jó?

Jaj, a Knight Rider, a beszélő autó filmsorozatnál nincs kedvesebb a televízióban. Ez még a Tom és Jerry örök kergetőzésénél is jobb. A múltkor meg is jegyezte:

— Ha külföldre megy nagypapa, akkor hozzá nekem beszélő autót. Megigéred?

Mit mondtam volna erre? Örülök, hogy fut a hatéves Ladán, egy jó nyugati autóra sem tudom kicsérélni, különben is beszélő autó egyetlen van a világon. A filmben.

Ervelem hatott. Engedett a rábeszélésnek és bementünk Major Jánosékhoz, mindketten postások, János a POTI-ban volt osztályvezető, ma már boldog nyugdíjas, Mari, a feleség a Posta-vezérgazgatóság osztályvezetője.

— Köszönni is kell ám! — figyelmeztettem, mert az én unokám aztán nem köszön senkinek. Sajnos, teszem hozzá, de mit csináljak, ilyen, és én így szeretem.

— Majd azt mondom: tiszteletem... — mondta azzal a hangsúllyal, ahogyan a fiam megtanította rá.

Bementünk. Köszönt. Azután hallgatott. De én elmondtam helyette, hogy miért jöttünk. Jánosék értették a játékot, tudták, hogy barátkozásra akarom szoktatni Attilát. Társak voltak ebben.

— De miért nem jössz át, Attila, s itt néznéd meg a filmet? Színesben. Látod, a nagypapának csak fekete-fehér készüléke van idekint. Átjössz?

És Attilát elfogta valami sosem érzett izgalom. Megigérette, hogy átjön. De mennyire, hogy át. Hazamenet még köszönni is hajlandó volt. Pusztát adott előlegbe. Odahaza pedig toltá volna az órát előre. Még ilyennek sosem láttuk Attilát. Elfogta

egy nem ismert lelkesedés, valami rettenetes mélyből jövő öröm. Hogy megy szomszédolni! Itt a hegyen először az életében. Egyedül.

De azért, mikor elérkezett a film ideje, megfogta a kezem.

— Kisérj át, nagypapa!

A kertkapunál megnyomta a villanycsengőt. János már jött is elének. Bementünk. S aztán bokros teendőimre hivatkozva hazalógtam. És ő ott maradt. Nemcsak a filmre, hanem utána is. És beszélgetett, s úgy jött haza, hogy repest az örömtől.

— Holnap is megyek János bácsihoz! Dolgozni! — mondta jelentősegteljesen. — Te ne is gyere át velem, nagypapa!

És délelőtt tizkor az unokám egyedül átment, becsöngetett. Tizenkettő tájban érte mentem.

— Ezt mind én csináltam! — büszkélkedett. És mutatta a szalonnasütő hely tűzterét, amiből egy esztendő hamuját hordta ki, egyedül, egy sárga vödörrel és egy malteros kanállal felszerelve. — És nem is megyek haza! Mondd meg a nagyinak is, itt maradok örökre. Itt még rengeteg munka van...

Csak úgy csalhattam haza, evésre-ivásra-alvásra, hogy utána visszajöhet. Vissza is ment. Dolgozott. Mi álltunk a kerítésnél, és hallgattuk beszédének megáradt patakját. Be nem állt a szája. Mit mondjak, boldogok voltunk. Szívából azok. Még akkor is, ha „örökre ott marad” János barátomnál. Este nehezen jött haza.

Másnap lement a szülőkkal a Balatonra, Káptalanfüredre, ahol a másik nyári hazája van. És onnan csak akkor jöttek fel, amikor a születésnapomat ünnepelte a család. Hozták persze Attilát is. Somolyogva szállt ki az autóból.

A fiam a fülembé súgta: egész úton arról beszélt, hogy megy a szomszédba, dolgozni. Ez élteit azóta, hogy kint volt a szentendrei kertben.

Bizony, nem maradt nálam, nem érdekelte a terített asztal, a nagypapa ünneplése, ment, futott át János bácsihoz. Mi is

hallottuk, amint Mari, a kedves szomszédasszony ajtót nyitott, és Attila így köszönt:

— Tiszteletem — húzta el a szó végét —, van munka?

Ott maradt. Újfent „örökre”.

S míg engem ünnepelt a család, s múlt éveimre ittuk a sangriát és a pezsgőt, elgondolkodtam az én megváltozott unokám viselkedésén. És apámra gondoltam, akit már Attila unokám nem ismerhetett, s aki mindig azt mondta:

— Az a boldog fiam, akinek van munkája!

Na, nekem volt egy életem át. Elmondtam két pohár ital között, hogy az volt a szép ebben a 65 évben, hogy soha nem csináltam olyat, ami ne lett volna kedvemre, meg azt is, hogy soha nem pihent az írógépem, mert mindig volt irnivalóm. „Van munka?” — hallom az unokám hangját most is, mikor e sorokat írom, és hányan kérdezik ma ezt az országban: Van munka? És akinek van, az boldog lehet.

János barátom úgy búcsúztatta a Balatonra visszatérő Attilát, hogy „amikor jössz legközelebb, itt mindig találsz munkát”.

Persze, hogy talál, hiszen János tizenhetedik éve települt ide a Tyúkos-tetőre, egygyel megelőzve engem, s még ma is folyvást dolgozik, immár nyugdíjasan, most éppen a felső teraszt alakítgatja kedve szerint, s várja, nagyon várja a szívéhez édesült unokámat.

Azóta én is úgy köszönök be Majorékhoz:

— Tiszteletem, van munka? Nevetünk.

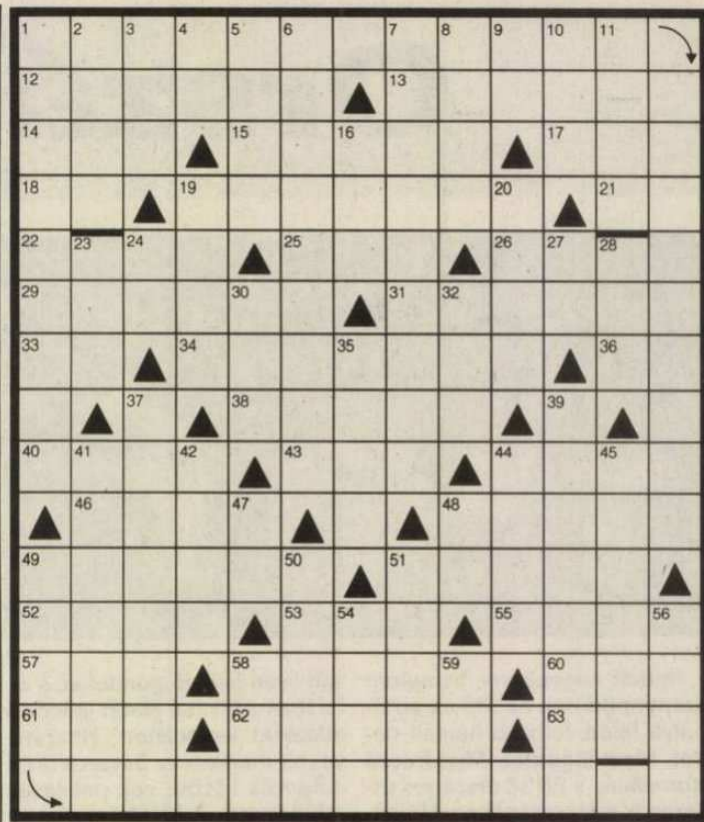
Pedig nem is nevetnivaló ez. Az emberek is így köszönnek be a munkaközvetítőhöz: „Van munka?”

Sajnos, munka csak ritkán van!

Olvasom a riasztó számokat, az év végére újabb tíz- és tizezrek maradnak munka nélkül. Jól van, a magyarázatot én is tudom, a közgazdászok meg is győznek igazukról, de én azt szeretném, ha csak az unokám köszönné így Magyarországon:

— Tiszteleteem... Van munka?

Takács Tibor

Kosztolányi Dezső „Őszi koncert”-jéből idézzük a vizsz. 1. és függ. 49. alatt: ...és zengenek az utolsó neszek, az őszi trillák.

VÍZSZINTES

1. Az idézet első része. 12. Februárban van a névnapja. 13. Európai nagy tó. 14. Fiatalok nemzetközi eseménye volt. 15. Kartonpapír. 17. Ruhát tisztít. 18. Latin köztűz. 19. Neves tollforgató (2 szó). 21. Középpont rajzolt. 22. Házi szárnyas. 25. Férfiruhadarab. 26. A koca tészt (ford.). 29. A világ legtermékenyebb feltalálója. 31. ... hajtja a fejét. 33. Zoro féll. 34. Tanintézmény. 36. Rangjelző. 38. Kutató elme. 40. Lábbeli. 43. Iráni város. 44. Az őszi erdő tartozéka. 46. A lakásban. 48. A vadászat istennője. 49. Jómózgású. 51. Egyesülés (sp.). 52. Az ír ige egyik alakja. 53. Jósokar. 55. Folytassa ... (filmcím, ford.). 57. Római, thaiföldi, spányol gk-jelzés. 58. Mosogatószer. 60. Rajta! németül. 61. Vegyjele I. 62. A földtörténeti harmadkor kovádarabja. 63. ... Éva (színművészt).

FÜGGŐLEGES

1. Írásos kapcsolat. 2. Előkelő. 3. Fontos ige a mezőgazdaságban. 4. Velem részes! 5. Ady szerelme volt.

6. Mezei füles. 7. Páncélos hüllő (régí helyesírási szabály szerint). 8. Becsületes, kifogástalan (ang.). 9. Nyújt (nép.). 10. Hegy Bulgáriában. 11. Testgyakorlat indiai módra (ford.). 16. KYN. 19. Német orr. 20. Nehéz fém. 23. Mesterséges nyelv. 24. Előtagként kettős. 27. Mali légitársaság. 28. Ír hadsereg. 30. Kévert got. 32. Kukucskál. 35. Sajtvaros. 37. Ádám és Éva paradicsoma (ford.). 39. Kabátbélés névelővel. 41. „A” földvagyon. 42. M-mel az elején célszerű tevékenység. 44. Japán óslakó. 45. Hasonló, egyező (gör.). 47. Személyes névmás. 48. A vizsz. 47. németül. 49. Az idézet második része. 50. Következő. 51. A szovjet labdarúgó válogatott kapusa volt. 54. Rövidcsőrű kis madár. 56. Festőművész. 58. A technika kezdete! 59. Pótgomb része!

— Bánhidai —

Beküldendő: a vizsz. 1. és a függ.

49.

Beküldési határidő: november 10.

Előző rejtélyünk helyes megfejtése: Cséce, Virág, Sárarany, Ökörítő, Csibe, Lili, Tündérvirág. Könyvtalványt nyertek: Igali Gyöngyi (Alsóhetény), Károly Pál (Budapest), Ponekker László (Szekszárd), Zilizi Tiborné (Kisújszállás).

Móttó: Hazánkban az elmúlt 40 év alatt annyi gyermeket ölt meg hivatalosan születésük előtt, ahány magyar katona vesztette életét a Don-kanyarban. Az új abortusztörvényt éppen ideje volt megalkotni.

Felesége kispostát vezetett az alig negyven házából, három utcából álló Tisza melléki faluban. Azért csak vezetett, mert már nem vezet soha többé. Meghalt! A férj a temetés után hazament, úgy zárta be maga mögött az ajtót, mintha az életére törő rémnet rázna ki; bele-süppedt a fotelba, és emlékeiben kutatva véggigondolta ket-tőjük életét.

Az egész falu úgy hívta az alig 30 éves kis aranyost, hogy Postás Katika. Ha megkérdezték egymástól, hova igyekszik ez vagy az a falubeli, csak így feleltek: megyek a Postás Katikához, feladom ezt a kis kóstólót a Pista fiúnak a katonasághoz. Vagy: táviratot küldök Zsuzsinak Kunhegyesre, mert most érettségizik. Mindenki szerette Postás Katikát. Saját házában volt a posta, a konyhából lehetett kilépni a hivatali helyiségbe. Ha jött valaki, csak kiszólt: mindjárt megyek Mari néni, csak vizet öntök a rántásra... Ha gyermek érkezett, és ő éppen palacsintát sütött, egyet a markába nyomott: nesze kedves, edd meg! Hogy van édesanyád?

Jaj de aranyos asszonyka volt. Hát meg, amikor megvárta a Szolnokról érkező hajót. Alig 100 méterre volt a Tisza gátja, ő 16 óráig tartott nyitva, de megvárta a 16.10-kor érkező hajó utasait, azoknak mindig volt valami feladnivalójuk. A járat ügyis 17 után érkezett. Nem lehet kimondani, mennyire aranyos volt az ő felesége.

Arcát két hatalmas tenyerébe temetve felzokogott. Mi lesz vele ezután? Első gyermekük lett volna. Nincs igazság a Földön. Az igazgatóság már kikül-

dött Katika helyébe egy nyugdíjas kolléganőt, ő viszi tovább a forgalmat. A nép el sem tudja képzelni, hogy máshol lenne a posta, mint a Tisza gátja és a hajóállomás mellett; hát továbbra is bérbe adta a kis helyiséget. Sőt a konyhát is használhatta a mindenkorli helyettes. Azért csak akadt itt elég sok munka. Az egyetlen kézbesítőhöz nyolc tanya tartozott, bizony nem kevés munkába került oda kimotorozni a levelekkel, táviratokkal. Bizony az ő kis felesége még péntek este is kiküldte a kézbesítő fiút a fontos távirattal.

Könnyeit felitatgatta zsebkendőjével, mosoly ült arcára, mert egy édes kép jelent meg előtte: vasárnap volt, a Katika lement a Tiszára úszni néhány kört a vizimalom és a tiszaburai nagykanyer között. Ő éppen a tsz-ból jött haza a gáton, onnan nézte Katika hosszan kinyúló gyönyörű testét. Nagy karcsapásokkal haladt, lábánál habzott a víz. A túlparti füzésekről foltokban csurgott le a napfény, árnyék és fény összekeveredett. És ekkor egy uszályhajó közeledett Abádszalók felől, hatalmas rönkfákat vontatott a város felé. Az emberek kiálltak a hajó fedélzetére, két karjukat a magasba emelve kiáltottak: Ez igen, Katikal! Nahát, nem is sejtettük, hogy ilyen remekül úszik... És itt hirtelen elhallgattak, mert meglátták őt, a férjét. Némelyik hozzá is odakiáltott: Hogy vannak a tsz-ben, agrónomus úr?!...

Az ő kis felesége nem úszik már a Tiszában soha, de soha többé. Bele kellene fojtani saját magát a hatalmas folyó vizébe. De előbb megcsinálja a máso-

dik féléves agronómiai tervet. Egyelőre azonban nem megy be a tsz-be. Ilyen bánattal a szívén nem tud emberek közé menni. Nem is érdekli őt már semmi. Az egész élete a nullával egyenlő, piszkos, aljas élet.

Autóbúgás zavarta fel gondolataiból. A szomszédba megérkezett az orvos. Felpattant helyéről, és kirohant. A küszöbön azonban megbotlott, s végigvágódott a folyóson. A bokája és a könyöke rettentően fájt. Jaj, tán csak nem Katika jött érte? Nem akarja tán magához hívni? Bármennyire is jó lehet ott Katikának, azért ő még nem akar menni. Na, de nem is hívhatta oda, az ismeretlenségbe. Katika már nincs, és nem is lesz soha. A kutyája, a kis barnafoltos korcs kuvasz, hozzáküszözt, és nyalogatni kezdte a kezét. Menj innen, te ronda. Amikor sajgó testrészekkel fel-tápáskodott, már szállingóztak be az orvoshoz a betegek. Meggyorsította lépteit, és mindenkit félrelökve berontott a doktorhoz:

— Mit tett az én kis feleségemmel? Maga is kaparta, ne tagadj! Összehazudoznak nekem...

A doktor a városi orvosokat hibáztatta. Előzőleg azok konzultáltak. Végeredményben a felesége kívánsága volt, teljes-sen hivatalos és legális... Nyugodjon meg, Balogh úr! Higgye el, mi nem tehetünk róla! Az élet sokszor olyat követel meg tőlünk...

Nem érdekelte tovább a magyarázkodás, úgy vágta be maga mögött a rendelő ajtaját, hogy a várakozó betegek összszerementek. Ököbe szorított kézzel rohant haza. Nem érzett

már fájdalmat a bokájában, s a könyökében. Ahogy a folyósóra ért, hallotta, hogy a kutyája, Görcs fájdalmasan nyüszít. Hozzá lépett:

— Görcs! Te ronda! Hol jártál az éjszaka?

A kutya egy rongyon feküdt összegörmtyedve. Teste a gyors légzéstől hullámozott, majd vonagolni kezdett, szájából habos nyál tört elő.

— Mit zabáltál már megint, te mocskos?

Görcs erőteljesebben összegömbölyödött, akár egy tömlő. — Miért is hoztalak el a Kabát tanyából kicsi korodban? Utállak, te ronda. Rángat úgy-e a görcs? Mit fáltál te...

Eppen bele akart rúgni, de visszahúzta a lábát. Akkor látta, hogy az összegömbölyödött tömlőből apró, vak életek jönnek elő. Fehér és barnafoltos kölykök. Görcs elnyúlt a rongyon nagyokat lélegezve, s hat kiskutya nyomban nekiesett Görcs hasának és szopni kezdtek. Görcs pislogva, fénylő szemmel boldogan nézett gazdájára.

Átszaladt Szeremlei szomszédhoz:

— Szomszéd úr, én nem vagyok képes elintézni ezeket a korcs kiskutyákat, nemrég jöttem a temetésről... Hat kutya született, ha megtenné, vigye már le őket egy kosárban vagy egy szatyorban a Tiszára. Meghálálom, szédül!

— Nyugodtan menjen haza, Balogh úr! El lesznek intézve!

Visszafelé menet undorral megállt a kutya előtt és leköpte. A hűvös szobában ledől a rekamiéra.

Elszundíthatott, mert dél körül ébredt fel. Készíteni kellene néhány tojásból